

ရေကာတာသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလော၊ ပျက်စီးခြင်းလော

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းကြောင့် ရွာသားများအပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ

KHRG

Karen Human Rights Group

Documenting the voices of villagers in rural Burma

**KAREN
RIVERS
WATCH**

ကညီတော်တွင်ထွက်ကဟုကယာ်ထံကျိထံတွင်

ရေကာတာသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလော၊ ပျက်စီးခြင်းလော
ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့်ဒေသခံများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်
ရောက်မှုများ

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်
၂၀၁၈ ခုနှစ်

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) နှင့် ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်(KRW) တို့မှ ရေးသား ထုတ်ဝေသည်။ ဇွန်လ၊ ၂၀၁၈ခုနှစ်

အရှေ့မျက်နှာဖုံးနှင့် အနောက်မျက်နှာဖုံးရှိ ဓါတ်ပုံ အကြောင်းအရာများကို အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆုံးစာမျက်နှာ တွင်ကြည့်ပါ။

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) သည် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်အရှေ့တောင် ပိုင်းရှိ မြို့ပြနှင့်အနောက်ဒေသများရှိ ရွာသားများ၏ တိုက်ရိုက်သက်သေခံမှုများကို ဓါတ်ပုံရိုက်ယူမှုဖြင့်ဖြစ်စေ အခြားသောသက်သေများဖြင့်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ ဘဝနေထိုင်မှုအခြေအနေများကို မှတ်တမ်းပြုစုပါသည်။ KHRG သည် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်မှုမရှိပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းများကို အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက www.khrg.org တွင် တွေ့ရှိနိုင်သကဲ့သို့ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော အစီရင်ခံစာ မိတ္တူများကိုလည်း khrg@khrg.org ထံသို့ ခွင့်ပြုချက်တောင်းပြီး ရယူနိုင်ပါသည်။

ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်(KRW) ကို ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရမှ သံလွင်မြစ်အောက်ပိုင်းတလျှောက်၌ အကြီးစားရေကာတာများကို တည်ဆောက်ရန်လုပ်လာခဲ့သည့်အ ပေါ် အဆိုပါရေကာတာစီမံကိန်းကြီးများနှင့် ပတ်သက်သည့် လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်အတွက် ခိုင်မာသောကွန်ရက်တစ်ခုပေါ်ပေါက်လာရန် လိုအပ်ခဲ့သည့်အခြေအနေ၌ ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့ကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ကို ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အမျိုးသမီး၊ လူငယ်၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စသောကဏ္ဍရေးရာများတွင် လှုပ်ရှား နေသည့် ကရင်ဒုက္ခသည်များ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့(KORD)၊ ကရင်သဘာဝပတ် ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုလှုပ်ရှားမှုကွန်ယက်(KESAN)၊ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး(KYO)၊ ကရင်အမျိုးသမီးများအဖွဲ့ အစည်း (KWO)၊ ကရင်ကျောင်းသားကွန်ရက်အဖွဲ့ (KSNG)၊ နှင့် ကော်သူးလေအလုပ်သမားသမဂ္ဂများအဖွဲ့ချုပ် (FTUK)၊ စသည့် ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအခြားဒေသအပါအဝင် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်၊ အထူးသဖြင့် မြစ်ချောင်းများအပေါ် ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေ သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်၊ ထို့ပြင် အခြေခံရပ်ရွာလူထုအသိုင်းအဝန်းများကိုနီး ခော်ခြင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းအခြားသောပြည်နယ်သူပြည်နယ်သားများနှင့်လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဒီမိုကရေစီနှင့်ညီညွတ်သည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကရင်မြစ် ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့က လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို KHRG နှင့် KRW၊ © KHRG and KRW မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ရေးသားထုတ်ဝေပြီး အဖွဲ့၏ မှုပိုင်ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာတွင်ပါရှိသော အကြောင်းအရာနှင့် ကိုးကားချက်များကို မိမိကိုယ်ပိုင် အကျိုးအမြတ် အတွက် မဟုတ်ဘဲ အများအကျိုးအတွက် သို့မဟုတ် သတင်းမီဒီယာတွင် ပြန်လည်ဖော်ပြလိုပါက ထပ်မံကူးယူ အသုံးပြု ဖြန့်ဖြူးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်အတွက် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလိုပါက KHRG နှင့် KRW ထံမှ ခွင့်ပြုချက် ရယူရန် လိုပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ရောင်းရန်မဟုတ်ပါ။

မာတိကာ

နိဒါန်း	၄
အဓိကကျသော အချက်အလက်များ အကျဉ်းချုပ်	၄
အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ နည်းလမ်းများ	၅
အသုံးပြုထားသော ဝေါဟာရနှင့် အတိုကောက် အသုံးအနှုန်းများ	၆
မြေပုံနှင့် အချက်အလက်ပြ ဇယားကွက်များ	၇
မြေပုံ (၁) KHRG သုတေသနပြုသည့် နယ်မြေဧရိယာ	၇
မြေပုံ (၂) မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အဆိုပြုထားသည့်ရေကာတာနှင့် ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော ရေကာတာများ	၈
ဇယားကွက်(၁)သုတေသနဧရိယာအတွင်းရှိဆောက်လုပ်ရန်စီစဉ်ထားသည့်ရေကာတာနှင့် ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့ သောရေကာတာများ	၉
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေအားလျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာစီမံကိန်းများ	၉
ရေကာတာစီမံကိန်းများနှင့် လူမှုဘဝ ထိခိုက်နိုင်ခြင်းများ	၁၁
မြေယာများ ဆုံးရှုံးခံရနိုင်ခြင်း	၁၁
ရေလွှမ်းနိုင်ခြင်း၊အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းထိခိုက်နိုင်ခြင်းနှင့် လျော်ကြေးငွေမရရှိခြင်း	၁၂
ဇယား(၂)ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့်မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့်ရေလွှမ်းမိုးခြင်း	၁၂
နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းခံရနိုင်ခြင်း	၁၃
ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါဝင်ခွင့်အားနည်းခြင်း	၁၃
ပြန်လည်အစားထိုးမရနိုင်သော ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ	၁၄
တရားမျှတမှုမရှိသော လျော်ကြေး	၁၄
ဇယား(၃)ရေကာတာစီမံကိန်းကြောင့် အဓမ္မ နေရပ်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ရခြင်း	၁၅
လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲနှင့် မိုင်းအန္တရာယ်များ	၁၆
အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေပေးခြင်း ယန္တရားများထားရှိရန် ပျက်ကွက်ခြင်း	၁၇
မြန်မာပြည်တွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ ကာကွယ်မှုအခြေအနေ - ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်	၁၈
မြန်မာနိုင်ငံ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်	၁၈
ဇယား(၄) ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက် (EIA) နှင့် ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက် (IEE) တို့၏ ဆန်းစစ်ချက် အဆင့်များ	၁၉
မြန်မာ့ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်လေ့လာချက်	၂၀
အကြံပြုချက်များ	၂၃
မြန်မာအစိုးရအတွက် အကြံပြုချက်များ	၂၃
ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများတွင် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများအတွက် အကြံပြုချက်များ	၂၅
ပါဝင်လုပ်ဆောင် သူများအားလုံးအတွက် အကြံပြုချက်များ	၂၇
ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းများ	၂၈

နိဒါန်း

အဓိကကျသော အချက်အလက်များ အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်း အထူးသဖြင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားသော ကျေးလက်ဒေသ၊ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ထိုင်းနိုင်ငံ¹ နယ်စပ်နှင့် နီးသောဒေသများတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိမှုနှုန်းသည် အနိမ့်ဆုံး ဒေသများထဲမှ တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့အမျိုးသား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိရေး စီမံကိန်း (NEP) သည် ၂၀၃၀²ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုအားလုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိရန် စီမံချက်ထားရှိပါသည်။ အမျိုးသား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိရေးစီမံကိန်းနှင့် အခြားအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ ရည်မှန်းချက်အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် နိုင်ရန် မြန်မာ့စွမ်းအင်မဟာစီမံကိန်း (Myanmar Energy Master Plan) မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုအပ်မှုအတွက် ၂၀၃၀³ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း လျှပ်စစ်ရရှိမှု ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအနာဂတ်လိုအပ် ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံသည် စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးချဲ့ရပါမည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သုံးစွဲလည်ပတ်မှုနှုန်း၏ သုံးပုံ နှစ်ပုံသည် ရေအားလျှပ်စစ်အားဖြင့် လည်ပတ်နေပါသည်။⁴ မြန်မာ့ စွမ်းအင်ပင်မစီမံကိန်း (အမျိုးသားစွမ်းအင်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ)နှင့် မြန်မာပြည်တွင်းရှိ အခြားရွေးချယ်စရာလျှပ် စစ်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လျာထားသည့်နည်းလမ်းများသည် ၂၀၅၀ ခုနှစ်အထိ ရေအားလျှပ်စစ်ကို အဓိကလျှပ် စစ်စွမ်းအင်အဖြစ် အားကိုးအားထားပြုလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး⁵ ၎င်းစီမံကိန်းများသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများထံသို့ရေအား လျှပ်စစ် တင်ပို့ရောင်းချရန်အတွက် ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏အနာဂတ် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်လိုအပ်မှုကို ဖြည့်ဆည်းဖြေရှင်းရန် ရေကာတာအားအသုံးပြုမည်ဆိုပါက အရေးကြီးသောအောက်ဖော်ပြပါအချက်များကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လိုအပ်သလိုကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤရေအားလျှပ်စစ် အရင်းမြစ်များသည် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အများဆုံးတည်ရှိနေပြီး အထူး သဖြင့် ကရင်၊ ကယား၊ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ဖြစ်ပြီး ထိုနေရာများသည် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင် ပဋိပက္ခတင်းမာမှု ဖြစ်ပွားသည့်နေရာများဖြစ်ပါသည်။⁶ ဖြစ်ရပ်အများစုတွင် တိုင်းရင်းသားနေထိုင်ရာ ဒေသ ရှိ အကြီးစား ရေကာတာစီမံကိန်းများသည် ပဋိပက္ခများ၊ လူမှုရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ဒေသခံ လူထုအသိုင်း အပိုင်းအပေါ် ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။⁷ လတ်တလောခုနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည့် ဒုက္ခပေးနိုင်သည့် အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း အများစု၏ (၅၀ အထဲမှ ၄၂ ခု)သည် တိုင်းရင်းသားအများစု နေထိုင်ရာ ဒေသများတွင် တည်ရှိနေပါသည်။⁸ ထိုဒေသများတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းနှင့် ထပ်မံပြုလုပ်ရန် အဆိုပြုခြင်းကြောင့် မြန်မာပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လူထုအသိုက်အဝန်းများကို ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများက လူမှု၊ စီးပွား၊ ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်မှန်ဖြစ်စဉ်များနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ဤအစီရင်ခံစာမှ မီးမောင်းထိုးဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

1 မြန်မာပြည် ရှေ့တောင်ပိုင်း၏ အခြေအနေများကို သုံးသပ်ချက်၊ မြန်မာသတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ထောက်ပံ့မှု ရန်ပုံငွေ၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၆

2 Myanmar: Towards Universal Access to Electricity by 2030", World Bank October 1st 2014.

3 အမျိုးသား စွမ်းအင် စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီ "မြန်မာ့စွမ်းအင် စီမံကိန်း" ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ၂၀၁၅

4 နိုင်ငံတကာ ရေအားလျှပ်စစ်အသင်း International hydropower association, <https://www.hydropower.org/%20country-profiles/Myanmar>

5 World Wildlife Federation, REAM, SPECTRUM, and IES. "Myanmar's Electricity Vision, Updating National Master Electrification Plan." WWF. Accessed June 4, 2018

6 The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development", The Asia Foundation, October 2017.

7 ဥပမာများကို <https://www.internationalrivers.org/node/7370/see-all-resources> နှင့် <http://www.burmariversnetwork.org/images/stories/publications/burmese/dammingatgunpoint.pdf> တွင် ကြည့်ပါ။

8 The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development", The Asia Foundation, October 2017.

ဤအစီရင်ခံစာသည် ရေအားလျှပ်စစ်ဖော်ဆောင်ရေးကဏ္ဍ ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်ပြုပြင်ရာတွင် မူဝါဒ ရေးဆွဲသူများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်သူများအတွက် အကြံပြုချက်များ ပေးထားပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာမှပေးထားသော အကြံပြုချက်များသည် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများအား ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများသည် မည်ကဲ့သို့ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေကြောင်းကို သုတေသနပြုလုပ်ထားသော ရလဒ်များအပေါ် မူတည်ပြီး ပေးထားသော အကြံပြုချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်သည် နိုင်ငံတကာ၏ အကောင်းဆုံးစံနှုန်းနှင့် ကျင့်ထုံးများအရ မည်သည့်အချက်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်ကို ဤအစီရင်ခံစာမှ တိုင်းတာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့နည်းအတူ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်သည့် ရေကာတာ စီမံကိန်းများကြောင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုခံရမည့် ကျေးလက်ဒေသရှိ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လူမှုဘဝနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး လမ်းညွှန်ချက်များ ချမှတ်ပြဌာန်းနိုင်ရန် အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်များကို မည်သို့အားကောင်းလာအောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ကိုလည်း အကြံပြုချက်များ ပေးထားပါသည်။

အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ နည်းလမ်းများ

သုတေသနပြုသည့် ဧရိယာ။ ။ သတင်းအချက်အလက်များကို သုတေသနဧရိယာခုနစ်ခုဖြစ်သည့် သထုံ၊ တောင်ငူ၊ ညောင်လေးပင်၊ မြိတ်-ထားဝယ်၊ ဖာပွန်၊ ဒူးပလာယာနှင့် ဘားအံဒေသများတွင် သတင်းအချက်ကောက်ယူ စုဆောင်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသနဧရိယာခုနစ်ခုသည် အများအားဖြင့် ခရိုင်ဟုခေါ်ဆိုပြီး ၎င်းအသုံးအနှုန်းကို ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)၊ KNU လက်အောက်ခံနှင့် လက်အောက်ခံ မဟုတ်သော ဒေသခံ ကရင်အဖွဲ့အစည်းများက အသုံးပြုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အသုံးပြုထားသော ခရိုင်အသုံးအနှုန်းကိုမူ သုတေသနပြုသည့် ဧရိယာကိုသာ ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုမရှိသကဲ့သို့ ဒေသခံ လူထုများ ခေါ်ဆိုသော အသုံးအနှုန်းပေါ် မူတည်ပြီး ပြန်လည်သုံးနှုန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွင်းရှိ အသုံးပြုထားသော ပထဝီနယ်မြေ သတ်မှတ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာသိရှိနိုင်ရန် KNU မှ သတ်မှတ်ထားသော နယ်နိမိတ်နှင့် မြန်မာပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ မြန်မာအစိုးရမှ သတ်မှတ်ထားသော နယ်နိမိတ်ကို မြေပုံ (၁) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

အုပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးပွဲ။ ။ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်သည့်ရေကာတာစီမံကိန်းကြောင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည့် ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ စိုးရိမ်မှုအသံများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်အတွက် KHRG နှင့် KRW တို့သည် ဒေသခံလူထုများနှင့်ပူးပေါင်းပြီး ၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဧပြီလနှင့် မေလအတွင်း လူထုအခြေပြု သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ KHRG နှင့် KRW တို့သည် သတင်းအချက်အလက်များကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ဒေသခံလူထုများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းများမှတစ်ဆင့် စုဆောင်းရယူခဲ့သည်။ ထိုသတင်းအချက်အလက်များနှင့်အတူ KHRG နှင့် KRW တို့၏ ယခင်ထုတ်လွှင့်ပြီးသော အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများကိုဖော်ပြသည့် အစီရင်ခံစာများမှ အချက်အလက်များကိုပါ ထည့်သွင်းဖြည့်စွက် ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဦးချင်းအလိုက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။ ။ တစ်ဦးချင်းအလိုက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းကို ပသိ၊ ရွှေကျင်၊ သောက်ရေခပ် (၁)၊ သောက်ရေခပ် (၂)၊ ဟတ်ကြီး စသည့် ရေကာတာများရှိသည့် ဧရိယာမှ နေထိုင်သော ရွာသားများနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ သုတေသနပြုခြင်း။ ။ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများအား ဆွေးနွေးသည့်အခါ ဒေသခံပြည်သူလူထုတို့၏ စိုးရိမ်မှုအသံများကို ချပြနိုင်ရန်အတွက် ဤအစီရင်ခံစာအား နိုင်ငံတကာ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုနှင့်စံနှုန်း စသည့်ဥပဒေဆိုင်ရာ အကြောင်း

အရာများပါ အကျယ်တဝင့် သုတေသနပြုခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးရေးသား တင်ပြထားပါသည်။ ဤသုတေသနပြုမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ မြေယာ စသည့်ဥပဒေနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှု အကြောင်း အရာများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဤကဲ့သို့ ဥပဒေဆိုင်ရာ သုတေသန ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ကွင်းထဲမှ မှတ်တမ်းပြုစုထားသည့် စီမံကိန်းနောက်ကွယ်မှ မတရားမှုများ၏အခြေခံအကြောင်းတရားများကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်း များ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့နည်းအတူ ဤအစီရင်ခံစာထဲတွင် နိုင်ငံတကာ ရေအားလျှပ်စစ်ဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး စံနှုန်းနှင့် ကျင့်ထုံးများကို အပြည့်အဝ ပြန်လည်သုံးသပ်ထားပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း လုပ်ငန်းများတွင် အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း လုပ်ဆောင်လိုသူများအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိအောင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် လက်ရှိထိခိုက်နစ်နာခဲ့သော ပြည်သူများအပေါ် ကုစားနိုင်မည့် လုပ်ဆောင်မည့်အစီအစဉ်များ မည်ကဲ့သို့လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ကို သိရှိသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

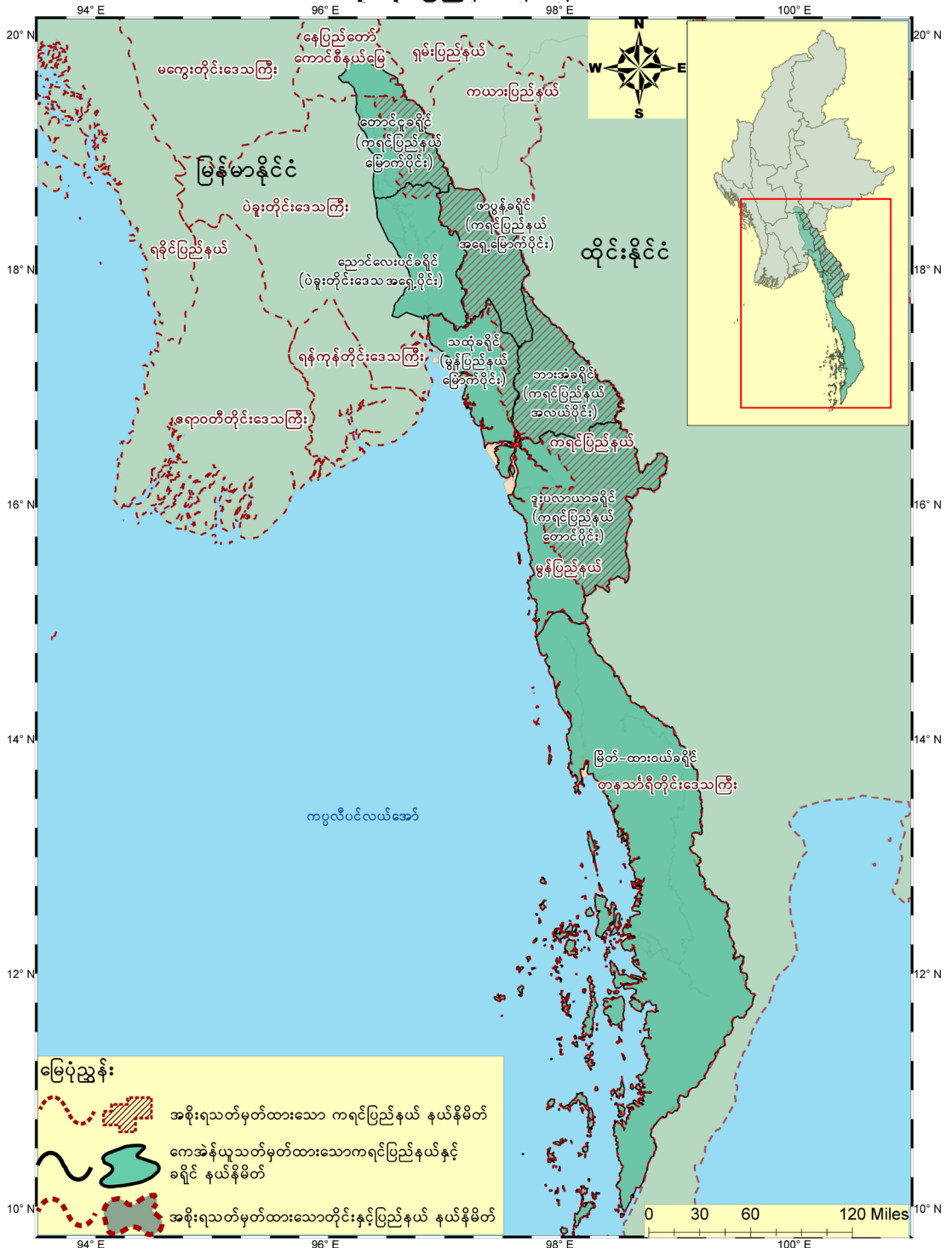
အသုံးပြုထားသော ဝေါဟာရနှင့် အတိုကောက် အသုံးအနှုန်းများ

ECL	သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ ၂၀၁၂ခုနှစ်
EIA	သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း
IFC	နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအသင်း
KHRG	ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့
KNU	ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး
KRW	ကရင်မြစ်ချောင်းများ စောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်
MEMP	မြန်မာ့စွမ်းအင်မဟာစီမံကိန်း (Myanmar Energy Master Plan)
MOECAF	သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ဝန်ကြီးဌာန
MONREC	သဘာဝ အရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန
NEP	အမျိုးသား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိရေး စီမံချက်
NLD	အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
SIA	လူမှုဘဝထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း

မြေပုံနှင့် အချက်အလက်ပြ ဇယားကွက်များ

မြေပုံ (၁) KHRG သုတေသနပြုသည့် နယ်မြေဧရိယာ

ကေအန်ယူသတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသတ်မှတ်ထားသော တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်

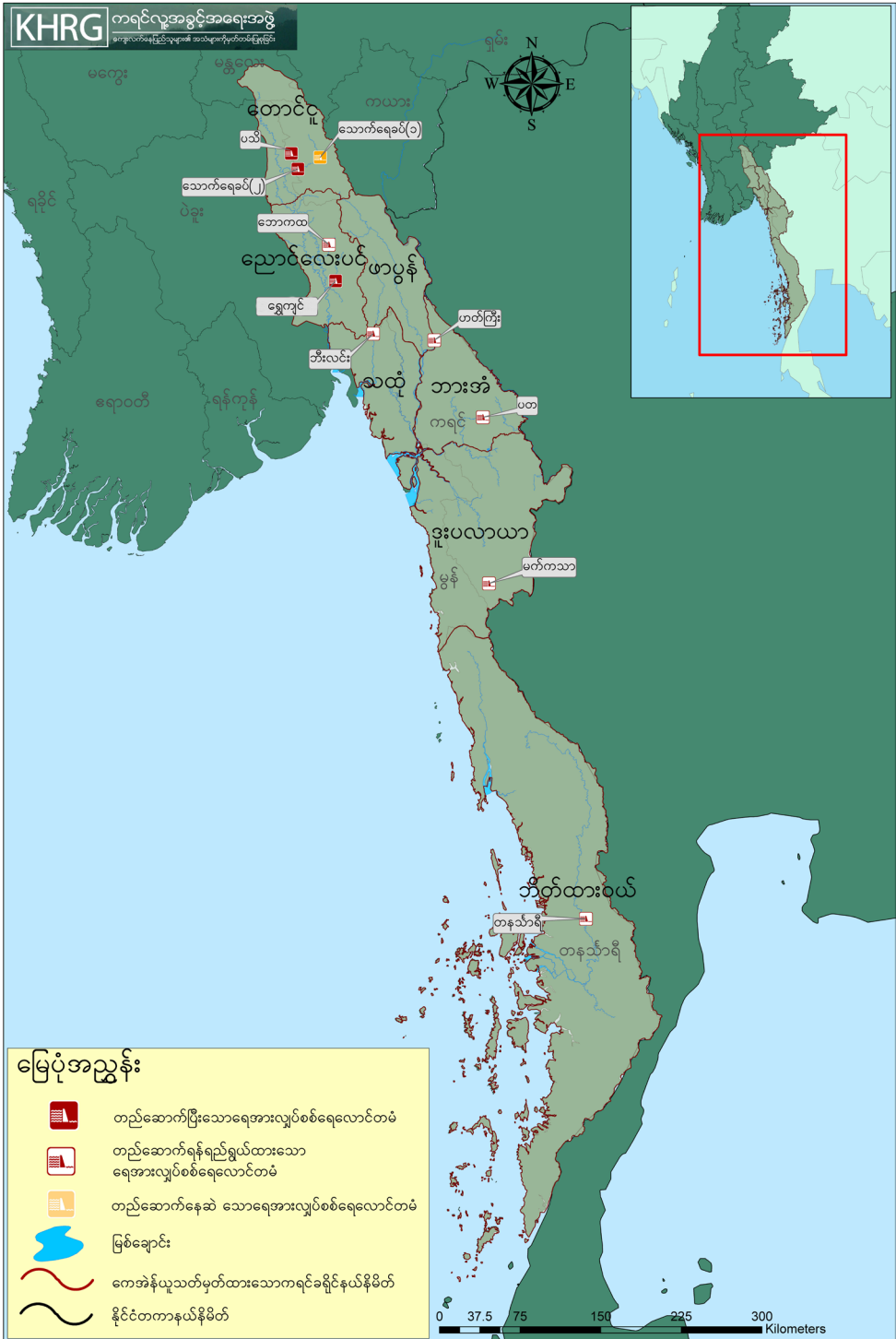
မြေပုံညွှန်း

- အစိုးရသတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်
- ကေအန်ယူသတ်မှတ်ထားသောကရင်ပြည်နယ်နှင့် ခရိုင် နယ်နိမိတ်
- အစိုးရသတ်မှတ်ထားသောတိုင်းနှင့်ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့

မြေပုံ(၂) မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အဆိုပြုထားသည့်ရေကာတာနှင့် ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော ရေကာတာများ

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိအဆိုပြုထားသော ရေအားလျှပ်စစ်ရေလောင်တံခံနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသော ရေအားလျှပ်စစ်ရေလောင်တံခံများ၏ တည်နေရာများ

ဇယားကွက် (၁) သုတေသနဧရိယာအတွင်းရှိ ဆောက်လုပ်ရန်စီစဉ်ထားသည့်ရေကာတာနှင့် ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော ရေကာတာများ

စဉ်	လုပ်ငန်းအမည်	နေရာ	ခါတ်အား (မီဂါဝပ်)	ပြီးဆုံးမည့် အချိန်	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ
၁	ဟတ်ကြီး	လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်	၁၃၈၀	၂၀၂၁- ၂၀၂၂	အီးဂတ်၊ဟင်နရီ ဟိုးလ်ဒင်းကုမ္ပဏီလီမိတက်
၂	သောက်ရေခပ် (၁)	သံတောင်မြို့နယ်	၁၂၀	-	အေးရှားဂေါ
၃	ဘောကထ	ကျောက်ကြီးမြို့နယ်	၁၆၀	၂၀၂၁ -၂၀၂၂	နော်ဂေ အာနိဗီအီး
၄	ဘီးလင်း	ဘီးလင်းမြို့နယ်	၂၈၀	၂၀၂၁ -၂၀၂၂	ဂျပန်
၅	ပတ	ကော့ကရိတ် မြို့နယ်	၅	-	အတိအကျ မသိရ
၆	မဲ့ကသာ	ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၁၂၀	-	ဂျပန်
၇	တနင်္သာရီ	ထီးခီးမြို့နယ်	၂၀၀	-	ထိုင်းနှင့်မြန်မာ
၈	ရွှေကျင်(ကျောက်နဂါး)	ရွှေကျင် မြို့နယ်	၇၅	၂၀၀၈ ပြီးစီး	တရုတ် နှင့် ဂျပန်
၉	သောက်ရေခပ် (၂)	တောင်ငူမြို့နယ်	၁၂၀	၂၀၁၀ ပြီးစီး	အေးရှားဂေါ
၁၀	ပသိ	တောင်ငူမြို့နယ်	၁၀	၂၀၀၈ ပြီးစီး	-

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေအားလျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာစီမံကိန်းများ

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရေအားလျှပ်စစ်၊ ကျောက်မီးသွေးနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့များစွာရှိသော်လည်း နိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ် သုံးစွဲနိုင်မှုပမာဏမှာ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများထဲတွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ရှိနေသေးသည်။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၏ အစီရင်ခံစာ အကြံပြုချက်အရ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသော ကျေးလက်နေပြည်သူများမှာ လျှပ်စစ်ရရှိမှု မရရှိသေးကြောင်း ဖော်ပြသည့်အချိန်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစွမ်းအင်စာရင်းဇယားမှ¹⁰ ဖော်ပြထားသည့်ကိန်းဂဏန်းအရ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်နေပြည်သူ တစ်ဝက်ခန့်သည် လျှပ်စစ်မရရှိပါ။¹¹

ဤကဲ့သို့ လျှပ်စစ်မီးလိုအပ်မှုပြသေးသည့်အရာကို မြန်မာအစိုးရမှ တုန့်ပြန်လိုက်သည်မှာ ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံအတွင်း အိမ်တိုင်း လျှပ်စစ်မီး ရရှိရေးကို ရည်ရွယ်ထားသော (NEP – National Electrification Plan) ဟုခေါ်သည့်

9 Situation Analysis of Southeast Myanmar, မြန်မာသတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုယူနစ် (MIMU) Peace Support Fund မှ စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

10 <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/218286/mya-energy-sector-assessment.pdf> Myanmar: Energy Sector Assessment, Strategy, and Road Map. မန်ဒလယန်မြို့၊ ဖိလိပိုင်နိုင်ငံတွင် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှ ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အစီရင်ခံစာ။

11 https://trackingsdg7.esmap.org/data/files/download-documents/eegp17-01_gtf_full_report_for_web_0516.pdf Sustainable Energy for All 2017—Progress Toward Sustainable Energy. Global Tracking Framework ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် International Energy Agency (IEA) တို့မှ ထုတ်ပြန်သော အစီရင်ခံစာဝါရှင်တန်ဒီစီမြို့။ https://trackingsdg7.esmap.org/data/files/download-documents/eegp17-01_gtf_full_report_for_web_0516.pdf

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား စီမံကိန်းအား ကမ္ဘာ့ဘဏ်အဖွဲ့ နှင့်အတူပူးပေါင်း ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။¹²

¹³အမျိုးသား လျှပ်စစ်ဓါတ်အားရရှိရေး စီမံကိန်းနှင့် အခြားအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ ရည်မှန်းချက်အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မြန်မာ့စွမ်းအင်မဟာစီမံကိန်း (MEMP) မှ လျှပ်စစ် ဓါတ်အားလိုအပ်မှု အတွက် ၂၀၃၀¹⁴ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း လျှပ်စစ်ရရှိမှု ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကြီးမားသော လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှု စီမံကိန်းများသည် မြန်မာအစိုးရအတွက် အဓိကဦးစားပေးဖြစ်နေပါသည်။¹⁵ မြန်မာ့စွမ်းအင်ပင်မစီမံကိန်း (အမျိုးသားစွမ်းအင်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ)နှင့် မြန်မာပြည်တွင်းရှိ အခြားရွေးချယ်စရာ လျှပ်စစ်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် လျာထားသည့် နည်းလမ်းများသည် ၂၀၅၀ ခုနှစ်အထိ ရေအားလျှပ်စစ်ကို အဓိကလျှပ်စစ်စွမ်းအင်အဖြစ် အားကိုးအားထားပြုလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းစီမံကိန်းများသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများထံသို့ ရေအားလျှပ်စစ် တင်ပို့ရောင်းချရန်အတွက် ပါဝင်ပါသည်။¹⁶ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အနေအထားနှင့်ရာသီဥတုအခြေအနေများကြောင့်နည်းပညာအရဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ရေအားလျှပ်စစ်လုပ်ဆောင်ရန် လျာထားသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသော နေရာများသည် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိနေသည်။¹⁷ ဤရေအားလျှပ်စစ် အရင်းမြစ်များသည် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အများဆုံးတည်ရှိနေကာ အထူးသဖြင့် ကရင်၊ ကယား၊ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ဖြစ်ပြီး ထိုနေရာများသည် မြန်မာတပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတင်းမာမှုဖြစ်ပွားသည့်နေရာများဖြစ်သည်။¹⁸ လက်ရှိတည်ဆောက်ပြီးရေကာတာ ၂၆ ခု ရှိသည့်အနက် ၁၂ ခုမှာ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများတွင်တည်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ရေကာတာပေါင်း ၅၀ မှ ၄၂ ခုမှာ တိုက်ပွဲကြောင့် ထိခိုက်ခံစားနေရသော နယ်မြေများအတွင်း ဆောက်လုပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားလျက် ရှိသည်။¹⁹

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ရေအားလျှပ်စစ်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အားပေးထောက်ခံသည့်သူများသည် ဒေသတွင်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ရေကာတာအား သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော၊ ငွေကုန်ကြေးကျသက်သာသော၊ သန့်ရှင်းစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်အဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။²⁰ ရေအားလျှပ်စစ် ရေကာတာများသည် တွင်းထွက် လောင်စာဆီများအပေါ် နိုင်ငံမှ အားထားနေခြင်းကို လျော့ကျစေပါသည် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည် ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

12 Myanmar: Towards Universal Access to Electricity by 2030", ၂၀၁၄ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာ။

13 http://www.burmalibrary.org/docs22/2015-12-Myanmar_Energy_Master_Plan.pdf၊ ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အမျိုးသားစွမ်းအင်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ(National Energy Management Committee)မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော "မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာလရှည်စွမ်းအင်စီမံခန့်ခွဲမှု (Myanmar Energy Master Plan)" နှင့်ပတ်သက်သည့် အစီရင်ခံစာ။

14 အမျိုးသား စွမ်းအင် စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီ "မြန်မာ့စွမ်းအင် စီမံကိန်း" ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ၂၀၁၅

15 https://trackingsdg7.esmap.org/data/files/download-documents/eegp17-01_gtf_full_report_for_web_0516.pdf Sustainable Energy for All 2017—Progress Toward Sustainable Energy. Global Tracking Framework ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် International Energy Agency (IEA) တို့မှ ထုတ်ပြန်သော အစီရင်ခံစာဝါရှင်တန်ဒီစီမြို့။

16 "Myanmar's Electricity Vision, Updating National Master Electrification Plan." WWF. Accessed June 4, 2018. World Wildlife Federation(WWF), မြန်မာပြည်ပြည်ခြံစွမ်းအင်အသင်း(REAM), SPECTRUM, နှင့် IES အဖွဲ့များမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

17 "Hydropower development in Myanmar and its implications on regional energy cooperation", International Journal of Sustainable Society, မှ ၂၀၁၅ခုနှစ် မတ်လတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

18 "The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development", The Asia Foundation, မှ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

19 "The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development", The Asia Foundation, မှ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

20 World Wildlife Federation, REAM, SPECTRUM, and IES. "Myanmar's Electricity Vision, Updating National Master Electrification Plan." WWF. Accessed June 4, 2018.

ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း ဖွံ့ဖြိုးရေးသည် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပမှ လက်တစ်ဆုပ်စာ အခွင့်ထူးခံ လူနည်းစု တစ်စု၏ အကျိုးအမြတ်အတွက်သာ ဖြစ်စေပြီး လက်ရှိအခြေအနေတွင် အကောင်အထည်ဖော်တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ် ထားသည့် အကြီးစားရေကာတာများမှာ အခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချရန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါစီမံ ကိန်းအစီအစဉ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေရှည်အကျိုးအမြတ်မှာ အလွန်နည်းပါးပြီး လျာထားသော စီမံ ကိန်းအများစုမှာ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံများသို့ ဦးစားပေးတင်ပို့ရောင်းချရန် စီစဉ်ထားသည်။²¹ ဥပမာအားဖြင့် မိုင်းတုံရေကာတာမှရရှိမည့်၉၀ရာခိုင်နှုန်းသောလျှပ်စစ်ဓါတ်အားကိုထိုင်းနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချမည်ဖြစ်သည်။²²

အထက်ပါ အချက်အလက်များကို ခြုံငုံသုံးသပ်ပါက မြန်မာအစိုးရသည် လျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်များကို နိုင်ငံ တကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကြံပြုချက်ကိုသာ မှီခိုလုပ်ဆောင်နေပြီး ကြီးမားသော ရေကာတာ စီမံကိန်းများကို ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရန် အစီအစဉ်များအား တိုင်းရင်းသားဒေသများအပေါ်တွင် ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် ပြင်ဆင်နေ ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ တဆက်တည်းမှာပင် အဆိုပါဒေသများသည် ယနေ့အချိန်ထိ တည်ငြိမ်သော အခြေအနေ တစ်ခုတွင် တည်ရှိနေခြင်း မရှိသည့်အတွက် ရေကာတာစီမံကိန်းများအားဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သော ဒေသအား ပိုမို ပြင်းထန်သော ပဋိပက္ခမီးစကိုလည်း ထွန်းညှိပေးရာ ရောက်နိုင်ပေသည်။

ထိုပြင် ရာခိုင်နှုန်းအချိုးကျအရနိုင်ငံ၏လျှပ်စစ်ပမာဏအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်သည်ကို ရေကာတာစီမံကိန်း ကြီးများအရ ခန့်မှန်းနိုင်သော်လည်း ပြည်ပကို ရောင်းချရန် လျာထားချက်များကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် အမှန်တ ကယ်လိုအပ်နေသော ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသော ကျေးလက်နေပြည်သူများ လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက် ပြည့်ဝစွာ ဖြည့်စွမ်းနိုင် မည် ဆိုသောယူဆချက်မှာမူ စောင့်ကြည့် ရမည် ဖြစ်သည်။

ရေကာတာစီမံကိန်းများနှင့် လူမှုဘဝ ထိခိုက်နိုင်ခြင်းများ

မြေယာများ ဆုံးရှုံးခံရနိုင်ခြင်း

“တကယ်လို့ ရေကာတာသာဆောက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ရွာသားတွေရဲ့ မြေတွေ၊ လယ်တွေနဲ့စိုက်ခင်းတွေအပါအဝင် အဲဒီဒေသတိုက်မှာရှိတဲ့ ရွာတွေအကုန်လုံးရေမြုပ်ကုန်မယ်။ သူတို့ (ရွာသားများ) တွေကအဲ့ဒါကိုမလိုချင်ဘူး ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ရေကာတာဆောက်လုပ်ရေးစီမံကိန်းသာဖြစ်မယ်ဆိုရင် ရေမြုပ်မှာ။ မြေတွေယာတွေအကုန် လုံး ရေအောက်နစ်ကုန်မှာ အဲ့ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် လုပ်ကိုင်စားသောက်ဖို့ မြေယာတွေ ရှိတော့မှာမဟုတ်ဘူး။”

ဖော---(ကျား)ယ---ရွာ၊ လယ်မူလားမြို့နယ်၊ မြိတ်- ထားဝယ် ခရိုင်/ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (မတ်လ ၂၀၁၇ တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်)²³

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်နေဒေသခံရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတွက်မြေယာနှင့်ရေအရင်းမြစ်ကိုသာ အမှီပြုပြီးလုပ်ကိုင်စားသောက်ကြရသည်။ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ယူသော ရေကာတာကြီးများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံရွာသားများ၏ ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်စားသောက်မှု အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။ မြိတ်-ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီဒေသ၊ လယ်မူလားမြို့နယ်မှ ရွာသား များတင်ပြခဲ့ကြသည်မှာ Nippon Koei Company နှင့် Italian-Thai Development (ITD) တို့မှ ရေအားလျှပ်စစ် ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် ၎င်းတို့ဒေသသို့ ဆန်းစစ်မှုများ လာရောက်ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ မြေယာများပျက်စီးခဲ့ရသည်။

21 "The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development", The Asia Foundation, မှ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။
22 "https://frontiermyanmar.net/en/its-time-to-renegotiate-hydro-contracts-on-the-thanlwin"
23 KHRG သတင်းအမှတ် 17-32-A7-I1 တွင် ကြည့်ပါ။

တနင်္သာရီမြစ်တလျှောက် ထိုအကောင်ထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မှ စတင်ကာ ပဏာမ အက်ဖြတ်ဆန်းစစ်မှုများပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းများသယ်ယူပို့ဆောင်ရန်အတွက် ITD ကုမ္ပဏီမှ တံတားတစ်စင်းကို တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထိုတံတားများဆောက်လုပ်ခြင်းသည် ဒေသခံရွာသား များ၏ မြေများကို ပျက်စီးစေခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စီမံကိန်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် တဖန်ပြန်လည်စတင်ခဲ့ပါသည်။ ဝမ်းရေးအတွက် စိုက်ပျိုးရေးကို အမှီပြုကာ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရသည့်ရွာသား များသည် ရေအားလျှပ်စစ်ရေကာတာကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်းအတွက် စိုက်ခင်းများ၊ တောင်ကုန်းများနှင့် လယ်ကွင်းများကိုအမှီပြုရခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံများမှ စိုးရိမ် သည်မှာ အကယ်၍ ရေကာတာ ဆက်လက်တည်ဆောက်ပါက ထိုမြစ်ကမ်းနဘေးတွင် နေထိုင်ကြသောရွာများ ရေအောက်နှစ်မြုပ်ကုန်မည်ဖြစ်ပြီး အိမ်များနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို ပျက်စီးစေမည်ဖြစ်သည်။

ရေလွှမ်းနိုင်ခြင်း၊အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းထိခိုက်နိုင်ခြင်းနှင့် လျော်ကြေးငွေမရရှိခြင်း

“ရေကာတာစီမံကိန်းဟာ ရွာသားတွေအတွက် အကျိုးရှိလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်မကတော့မထင်ဘူး၊ တကယ်တမ်းပြော ရရင် နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးအများကြီးဘဲဖြစ်မှာ ဥပမာ-ကျွန်မတို့ မှီခိုနေရတဲ့ စိုက်ခင်းတွေ၊ ရွာတွေ၊ လယ်တွေ သာ ရေအောက်နှစ်သွားမှာ။ ကျွန်မတို့က ဒီမှာနေတဲ့သူတွေဖြစ်လို့ နှစ်တိုင်း မျှစ်တို့ အသီးအနှံတို့ အသီးအရွက်တို့ ကိုတောထဲကနေ ဒီတိုင်းရူးယူစားသုံးနိုင်တယ် ဒါပေမဲ့ ရေကာတာသာ ဆောက်မယ်ဆိုရင်တော့ အစားအသောက် တွေကို နောက်ဆို ဝယ်ဘဲ စားရတော့မှာ”

နော်အ.....(မ၊ ၄၁နှစ်) ဘ.....ရွာ၊ လယ်မူလားမြို့နယ်၊ မြိတ်-ထားဝယ် ခရိုင်/တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။)²⁴

တင်ပြလေ့လာထားသော အဆိုပြုရေကာတာနှင့် တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောရေကာတာ ၁၀ ခုအနက်မှ ၅ ခုအနီးအနားတွင် နေထိုင်သော ရွာသားများမှ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့သည့်အရာ များအား ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ဤအမှုကိစ္စအားလုံးတွင် ရွာသားများတင်ပြခဲ့သည်မှာ သိမ်းဆည်းခံခဲ့ရသော မြေများအတွက် လျော်ကြေးငွေ အပြည့်အဝမရရှိခဲ့ရပါ။ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားခဲ့သော ကောက်ပဲသီးနှံများနှင့် တိရိစ္ဆာန်များအတွက် နစ်နာကြေးကိုလည်း ပေးခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အသိပေးတိုင်ပင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုမလုပ်ဆောင်ခဲ့ဘဲ ဒေသခံ ကျေးလက်နေထိုင်ရင်းသားများနှင့် လျော်ကြေးငွေ အတွက် ညှိနှိုင်းမှုမလုပ်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဇယား(၂)ရေကာတာတည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းကြောင့်မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ရေလွှမ်းမိုးခြင်း

ရေကာတာဆောက်လုပ်မှုကြောင့် မြေယာဆုံးရှုံးမှု					
ရေကာတာ အမည်	တာဝန်ရှိသူ	ရေမြှုပ်စရိယာ (ဧက) ပေါင်း	ရေမြှုပ်သည့် ကျေးရွာပေါင်း	စာရင်းပြုစုထားသော သိမ်းဆည်းခံမြေ ဧက	မှတ်ချက်
ပသိ	ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန	၃၀၅၀၀	၂ ရွာ		လျော်ကြေးကျပြီး သော်လည်းမရသေး
သောက်ရေ ခပ် (၂)	အမှတ် (၁)လျှပ်စစ် ဝန်ကြီးဌာန၊ ရွှေစွမ်းအင် ကုမ္ပဏီ	၂၅၀၀၀	၁ ရွာ	၁၄၀၀ ကျော်	လျော်ကြေးအချို့ ရရှိပြီး
ရွှေကျင်	အမှတ် (၁) လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာန	၂၈၀၀၀	၃၁ ရွာ	၂၅၀၀ ကျော်	လျော်ကြေးအချို့ ရရှိပြီး

24 "Mergui-Tavoy Interview: Naw A---, August 2017", ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်သည်။

နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းခံရနိုင်ခြင်း

ရွာသားများမှလည်း အကယ်၍ လျာထားသော ရေကာတာများ တည်ဆောက်ဖြစ်ခဲ့ပါက နေရပ်ပြောင်းရွှေ့ခံရမည့် အရေးကိုလည်း စိုးရိမ်နေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ယူသော ရေကာတာ ဖွံ့ဖြိုးရေးကြောင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအား မကြာခင်ကရရှိသောရလဒ်မှာ ဖိအားပေး ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းဖြစ် သည်။ အကယ်၍ အဆိုပြုထားသော တနင်္သာရီရေကာတာအား အကောင်အထည်ဖော်တည်ဆောက်ပြီးစီးပါက ခံ စားရမည့်အရာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး မြိတ်-ထားဝယ်မှ ရွာသားတစ်ဦးသည် သူ၏စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအား ဝေမျှခဲ့ ပါသည်။

“ကျွန်တော်ဖော်ပြချင်တာကတော့ တကယ်လို့ အဆိုပြုထားတဲ့ ရေကာတာကိုသာ အကောင်အထည်ဖော်တည် ဆောက်ခဲ့မယ်ဆိုရင် ထီးမိုပွာ၊ တနောသရီမြစ်(တနင်္သာရီ) ဒေသမှာရှိတဲ့ ဒေသခံပြည်သူတွေအတွက် ဆိုးရွားတဲ့ ပြောင်းရွှေ့မှုတွေဖြစ်လာမှာဖြစ်တယ်။ ပြောင်းရွှေ့မှုကြောင့်ခံစားရမဲ့ ဆိုးဝါးတဲ့အရာတွေက အရင်ကျွန်တော်တို့ တွေ့ကြုံခဲ့ရတဲ့ စစ်ပြေးတဲ့ဒုက္ခထက် ပိုဆိုးမှာ။ ဒါကြောင့် ထီးမိုပွာ၊ တနောသရီမြစ် (တနင်္သာရီ) အနားမှာ နေထိုင် တဲ့ ဒေသခံပြည်သူတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဒါတွေကို ကမ္ဘာကသိပြီးတော့မှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ဖို့ ပြောပြချင် ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် ဒေသခံရွာသားအားလုံး အခက်အခဲပြဿနာတွေကို တွေ့ကြုံလာရမှာ ဖြစ်တဲ့အ တွက်ကြောင့်ပါ”

ဖူးဘ--- (ကျား)၊ ဘန--- ကျေးရွာ၊ လယ်မူလားမြို့နယ်၊ မြိတ်-ထားဝယ် ခရိုင်/ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။)²⁵

ဒေသခံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏မြေများပေါ်မှ အမွေရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်စေမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းကြောင့် ဒေသ ခံများ၏အရင်းအမြစ်လည်ပတ်မှု စနစ်ကို ထိခိုက်စေပြီး စားဝတ်နေရေးအား ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများအတွက် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအား ရေရှည်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် စိုက်ပျိုးမြေ အသုံးပြုနိုင်မှု လိုအပ်သည်။ စိုက်ပျိုးမြေ ဆုံးရှုံးခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်း၊ အရင်းအမြစ်နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ပိသေသ လက္ခဏာများ ဆုံးရှုံးနိုင်သည်။

ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါဝင်ခွင့်အားနည်းခြင်း

“ဟတ်ကြီးရေကာတာကို ဆောက်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ စိုးရိမ်ပူပန်မှုတွေက အများကြီးပဲ။ နံပတ် ၁ အချက်က ရေလွှမ်းမိုးမယ်၊ နံပတ် ၂ အချက် ရွာပေါင်းများစွာပျက်စီးမယ်၊ နံပတ် ၃ အချက် တောတောင်တိရစ္ဆာန် ၊ ခြံ၊ ကွမ်းရွက်ခြံ၊ ကွမ်းသီးခြံ၊ ဒူးရင်းခြံ၊ ဒညင်းခြံ အဲ့ဒါတွေ ဆုံးရှုံးရမယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲ့ဒီခြံတွေမှာလည်း ကျွန်တော်တို့အဓိက လုပ်စားတာက ကွမ်းခြံ ကွမ်းသီးခြံ၊ ဒညင်းခြံ၊ ဖာလာတွေကို အဓိကလုပ်စားတာ ဖြစ်တယ်။ ရေကာတာလုပ်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့အဲ့ဒီမှာရှိသမျှကျွန်တော်တို့ပစ္စည်းတွေအားလုံး ရေထဲမြှုပ်ကုန်မှာဖြစ်တယ်။ သားသမီးကိုအမွေ ပြန်ပေးရင်လည်း ဒီတောင်ယာတွေ ကွမ်းခြံတွေကိုပဲပြန်ပေးရမှာ မရှိရင်တော့ပေး လို့မရတော့ဘူးပေါ့။”

မြိုင်ကြီးငူ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ(IDPs)စခန်းမှ ရွာသားတစ်ဦး (၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။)

KHRG နှင့် KRW တို့ ပြုလုပ်ခဲ့သော အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိခဲ့သည့် အချက်အလက်မှာ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား စီမံကိန်းတာဝန်ရှိသူများ၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် ရွာသားများအကြား အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ဆွေးနွေးမှုပြုလုပ် သည်မှာ အလွန်ပင်ရှားပါးခဲ့သည်။ ရေအားလျှပ်စစ်ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှု ပြုလုပ်သည့်အခါတွင်လည်း ထိုဆွေးနွေးပွဲများသည် များသောအားဖြင့် အရည်အသွေးနိမ့်သော၊ စံသတ်မှတ်ချက်နှင့် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းမမီသော ဆွေးနွေးမှုများ ဖြစ်နေတတ်သည်။ KHRG နှင့် KRW တို့၏

25 KHRG သတင်းအမှတ် 17-32-A7-I1 တွင် ကြည့်ပါ။

အစီရင်ခံစာများအရ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲ အများစုသည် အားလုံးပါဝင်မှုမရှိသော သို့မဟုတ် ထိခိုက်ခံစားရသည့် လူထုမှ လက်လှမ်းမမီသော ဆွေးနွေးပွဲများဖြစ်နေသည်။

ဒေသခံများအနေဖြင့် စီမံကိန်းအတွက် ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်ပြီး ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်အတွက် အခွင့်အရေးရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင်ပါဝင်ရန်မှ အခွင့်အလမ်းနည်းပါးသည်။ ဤသို့ ၎င်းတို့၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် မရရှိခြင်းသည် ဒေသခံများအား လျော်ကြေးငွေ အပြည့်အဝ ရရှိရန် ညှိနှိုင်းရာတွင် အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။

ပြန်လည်အစားထိုးမရနိုင်သော ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ

ပစ္စည်း၏တန်ဖိုးကိုသာ တွက်ချက်ပြီး ပြန်ပေးသည့် နည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုထားသည့် လျော်ကြေးငွေကိုသာ ဒေသခံများအနေဖြင့် ရရှိကြသည်။ ထိုနည်းလမ်းဖြင့် ပေးသည်ကို ရွာသားများမှ စိတ်ကျေနပ်မှုမရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုငွေကြေးတွင် ထိုမြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ တန်ဖိုး တွက်ချက်မှုများ မပါဝင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုလျော်ကြေးငွေတွင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ရေရှည်ထိခိုက်မှုအားလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိပေ။ မြိတ်-ထားဝယ်ခရိုင်မှ ရွာသားတစ်ဦး၏ တင်ပြမှုတွင် "တကယ်လို့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ပျက်စီးသွားတဲ့ မြေယာနဲ့ ဥယျာဉ်ခြံတွေ အတွက် လျော်ကြေးငွေ ရရှိခဲ့မယ်ဆိုရင်တောင် အဲ့ဒီငွေတွေသုံးလို့ကုန်တာနဲ့ ကျွန်မတို့ အခက်အခဲဒုက္ခတွေ ကြုံတွေ့ကြရအုံးမှာပဲ ဖြစ်တယ်။ ကျွန်မတို့ သာမန် ရွာသားတွေဆိုတော့ ဒီရေလတ်တွေနဲ့ ဘယ်လိုစီးပွားရေးလုပ်ရမလဲဆိုတာ ကျွန်မတို့မှာ အသိပညာမရှိဘူး။ တကယ်လို့ ကျွန်တော်တို့အထောက်အပံ့အနည်းငယ်ရခဲ့ရင်တောင် ကျွန်မတို့ရဲ့ ငွေသာကုန်သွားရင် ကျွန်မတို့ ဒုက္ခရောက်လိမ့်မယ်။" နော်အ--- (မ၊ ၄၁ နှစ်) ဘ--- ကျေးရွာ၊ လယ်မှုလားမြို့နယ်၊ ဘိတ်-ထားဝယ် ခရိုင်/ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇ ခုနှစ် သြဂုတ်လတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။)²⁶

တရားမျှတမှုမရှိသော လျော်ကြေး

စစ်အစိုးရ အာဏာဆုပ်ကိုင်ထားခဲ့သော အချိန်ကာလများတွင် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများစွာကို ခွင့်ပြုချက် ပေးထားခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းများအတွက်မူ ရွာသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထိခိုက်ခံစားမှုများကို တင်ပြခွင့် မရရှိသေးပေ။ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများတွင်ပါဝင်ခွင့်ရရန်နှင့် လျော်ကြေးများ ပြန်လည်တောင်းခံနိုင်စွမ်းတို့တွင် ကန့်သတ်မှုများ ရှိနေသေးသည်။

"ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ဒီစီမံကိန်းကို လုံးဝလက်မခံနိုင်ပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အခွင့်အရေးအတွက် ဘယ်လိုရပ်တည်မလဲဆိုတာကို မသိဘူး။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြေယာတွေနဲ့ကျေးရွာတွေကို ဆုံးရှုံးရမှာကို စိုးရိမ်တယ်။ ရှေ့ဆက်ဘယ်လိုအသက်ရှင်ရမလဲမသိဘူး။ သူတို့သာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စိုးရိမ်မှုတွေကို မစဉ်းစားပေးဘူးဆိုရင်ပေါ့။"²⁷

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်မှ ရေးသားသော သတင်းလွှာ (၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ထုတ်ဝေသည်။)²⁸

"တချို့ရွာသားတွေက အစည်းအဝေးကို မရောက်နိုင်ဘူး ဘာလို့လဲဆိုတော့ အစည်းအဝေးက သူတို့ရဲ့ ရွာတွေနဲ့ အရမ်းဝေးတဲ့ မြို့တွေမှာ ကျင်းပခဲ့တယ်။ တချို့ ရွာသားတွေက မြို့ပေါ်ကို တခါမှ မရောက်ဖူးဘူး။ အဲ့ဒါကြောင့်

26 "Mergui-Tavoy Interview: Naw A---, August 2017", ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်သည်။
27 <http://khrg.org/2017/06/17-2-nb1/proposed-hydropower-dam-project-tanintharyi-region-mergui-tavoy-district-2017>
28 "Proposed Hydropower Dam Project in Tanintharyi Region, Mergui-Tavoy District, 2017", ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ထုတ်ပြန်သည်။

သူတို့အနေနဲ့ အစည်းအဝေးကို ဘယ်မှာသွားတက်ရမလဲ မသိဘူး။ တချို့ကျတော့လည်း ပိုက်ဆံမရှိဘူး။ ရွာသားတချို့ပဲ တက်ကစီ စီးဖို့ ပိုက်ဆံရှိတော့ အစည်းအဝေးတက်နိုင်ကြတယ်။”

စောအ--- (ကျား၊ ၂၈ နှစ်)၊ အပ--- ကျေးရွာ၊ လယ်မှုလား မြို့နယ်၊ မြိတ်-ထားဝယ် ခရိုင်/ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။)²⁹

ဇယား ၃။ ။ ရေကာတာစီမံကိန်းကြောင့် အဓမ္မ နေရပ်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခြင်း

ရေကာတာစီမံကိန်းကြောင့် အဓမ္မ နေရပ်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခြင်း			
ရေကာတာ အမည်	ပြောင်းရွှေ့ရန် စေခိုင်းသူ	ပြောင်းရွှေ့ရသည့် ရွာများ	ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရပုံ အသေးစိတ်
ပသိ	မြန်မာ့ တပ်မတော်	ကျေးရွာအမည်- နံသာကုန်းရွာ အိမ်ခြေ - ၅၈ အိမ် လူဦးရေ - ၃၄၂ ဦး	၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ဆည်တာဝန်ခံ (ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန ဝန်ထမ်း) များမှ ၃ ရက်အတွင်း အပြီးပြောင်းရန် အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး ပြောင်းရွှေ့စရိတ်အဖြစ် ၄၈၀၀ ကျပ် ပေးခဲ့သည်။
	မြန်မာ့ တပ်မတော်	ကျေးရွာအမည်- ရွာကြီး ကျေးရွာ အိမ်ခြေ - ၄၇ အိမ် လူဦးရေ - ၂၀၆ ဦး	၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ရွာသား များအား တစ်ရွာလုံး ၃ ရက်အတွင်း အပြီးပြောင်းရန် နှုတ်ဖြင့် ခိုင်းစေခဲ့ပြီး တစ်အိမ်ထောင်လျှင် ပြောင်းရွှေ့ စရိတ် ၄၈၀၀ ကျပ်နှုန်းပေးခဲ့သည်။ မိုးရွာသီ ဖြစ်သည့် အတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခက်အခဲကြောင့် ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်းအားလုံး သယ်ယူခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ပါ။
သောက်ရေခပ် - ၂ (ထုံးဘို ရေကာတာ)	မြန်မာတပ်မတော် အစိုးရ	ကျေးရွာအမည်- ထုံးဖိုကျေးရွာ အိမ်ခြေ - ၆၃ အိမ်	၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနမှ ဆည်ဆောက် ရန် ရည်ရွယ်၍ ရွာသားများအား ထုံးဖိုမှ နဂါးမောက်သို့ ပြောင်းရွှေ့စေသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင်မူဆည်မဆောက် ဖြစ်ဟုဆိုကာ နဂါးမောက်ရွာမှ ထုံးဖိုရွာသို့ ပြန်ပြောင်း နေထိုင်စေပြန်သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ထုံးဖိုရွာမှ နဂါး မောက်ရွာသို့ တဖန် ၃ ရက်အတွင်း အပြီး ပြောင်းခိုင်းခဲ့ သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် နဂါးမောက်တွင် နေထိုင်သော ထုံးဖို ရွာသားများသည် ထုံးဖိုရွာသို့ ပြန်လည်နေထိုင်ကြ သည်။ ယခင်ခြံမြေများတွင် နေထိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ သည့်အတွက် ဆည်အနီးရှိ ယခင်ခြံမြေများတွင် ရွာသစ်တည် ကာ ပြန်လည်နေထိုင်လျက်ရှိသည်။
ဟတ်ကြီး	မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော်	ကျေးရွာ: စုစုပေါင်း ၃၀ ရွာ လူဦးရေ: ၅၀၀၀ ကျော်	ဟတ်ကြီးရေကာတာ တည်ဆောက်မည့် ဧရိယာအတွင်း လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားသောကြောင့် ကျေးရွာပေါင်း ၃၀ မှ ရွာသားများသည် IDPs စခန်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေခဲ့ရသည်။

30
 29 " Mergui-Tavoy Interview: Saw A---, March 2017," ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်သည်။
 30 ကျောင်းမ၊ ချောင်းဝ၊ထီးရယ်ကလုံး၊ ကျုံထော်(ကလူထော)၊ ထီးတာဒိုပယ်၊ ထီးကနဲ၊ ထီးကနဲထ၊ ထီးကလုံးသော်၊ ထီးထောကျို ။

လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲနှင့် မိုင်းအန္တရာယ်များ

ရေကာတာ စီမံကိန်းများသည် တိုင်းရင်းသားများအပေါ် ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်ဟု ရွာသားများမှ ခံစားကြရသည်။ ဟတ်ကြီးရေကာတာသည် လက်ရှိတွင် ဆန်းစစ်ခြင်းအဆင့်တွင်ရှိပြီး ရေကာတာ မဆောက်မီကပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ပြဿနာများကို ဖော်ပြသည့် သာဓကတစ်ခုဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းတည်ဆောက်ရန် လျာထားသည့် နေရာသည် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ၊ အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအား ပစ်မှတ်ထားကာ အကြမ်းဖက်သည့် နေရာဒေသတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

NLD အစိုးရမှ သံလွင်မြစ်တစ်လျှောက်ရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအား ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာခဲ့ပြီးနောက် တပ်မတော်နှင့် ၎င်း၏ နယ်ခြားစောင့်တပ်များမှ တစ်ဖက်၊ ကရင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်နှင့် ထို့အတူ ဒီမိုကရက်တစ် ကရင့်အကျိုးပြု တပ်မတော်များမှ³¹ တစ်ဖက် အကြား စစ်မက်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

သံလွင်မြစ်သည် တည်ဆောက်ရန် လျာထားသည့် ရေကာတာများနှင့် တည်ဆောက်ဆဲ ရေကာတာ စီမံကိန်းကြီးပေါင်း ၁၄ ခု တည်ရှိရာ မြစ်ဖြစ်သည့်အတွက် အလွန်အရေးပါသည့် မြစ်တစ်စင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် များအတွင်း ဟတ်ကြီးရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းဒေသတွင် ထိုးစစ်များ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပထမဆုံး အကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက် ရရှိသည့်အချိန်မှစ၍ ယခုချိန်အထိ စီမံကိန်းနယ်မြေအတွင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၃၀ မှ ရွာသား ၅၀၀၀ မှာ ၎င်းတို့၏ နေရင်းကျေးရွာများမှ အဓမ္မနေရပ်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။ နောက်ဆုံးဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုက်ပွဲမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အနည်းဆုံး ကျေးရွာ ၅ ရွာမှ ရွာသားပေါင်း ၂၄၀၀ ကျော် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။³² KHRG နှင့် KRW မှ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော သုတေသနပြုစုမှု၏ တွေ့ရှိချက်မှာ ဟတ်ကြီးရေကာတာ စီမံကိန်းနယ်မြေမှ ရွှေ့ပြောင်းရသည့် ရွာသားများအနေဖြင့် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော တိုက်ပွဲများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကြောက်လန့်လျက်ရှိသည်။ ထိုရွာသားများအနေဖြင့် မြေမျှပ်မိုင်းများနှင့် မပေါက်ကွဲသေးသော ကျည်ဆံများကဲ့သို့သော တိုက်ပွဲများ၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များ ကိုလည်း စိုးရိမ်လျက်ရှိသည်။

“၂၀၁၆ ကတည်းက အစိုးရက တခါလာတယ်လေ။ နင်တို့ပြန်တက်လို့ရပြီတဲ့ ပြန်တက်လို့ရပြီဆိုတော့ အစိုးရပြောတာက မိုင်းရှင်းပေးမယ်တဲ့။ မိုင်းရှင်းပေးမှာက ရွာနားတဝိုက်ပဲ မိုင်းရှင်းပေးလိုက်ပြီး ပြန်တက်လို့ရပြီတဲ့ အဲ့တဝိုက်လေးပဲ မိုင်းရှင်းမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က အဓိကလုပ်စားတာက တောသူတောင်သားတွေက တောင်ယာခုတ်တယ် သစ်လုပ်တယ် ဝါးလုပ်တယ် ချောင်းနား မြောင်းနားမှာ ငါးရှာ ဖားရှာစားကြတယ်။ အဲ့ဒီအတွက်ကို သူတို့တွေက အဲ့ဒီနေရာတွေမှာ မရှင်းပေးနိုင်ပဲနဲ့ ဒီရွာလေးတစ်ရွာထဲမှာပဲ မိုင်းရှင်းပေးမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ကလည်း ကိုယ့်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် ဘာမှမရှိဘူး အာမခံချက်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ

ကလောကျီး၊ ကလောဒေး၊ တာဘောသော၊ ယောခုခီး၊ မုတ်ဝ၊ မဲသဝေါ၊ သဒေါကျိုးဘိုး၊ ထီးထော်ဖလော်၊ မယ့်ပလိုးခီး၊ ပဒူးပူ၊ လယ်ပဒါဝဘွေးတူ၊ တောင်ကြား၊ ကျောက်တောင်၊ ဘောသရော၊ ထီးသထ၊ ထီးနှောထ၊ တမူမိုး၊ ကလောတယ်ထ၊ ထီးထော်ဖလော်

31 ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသားတပ်မတော် (DKBA) သည် ခွဲထွက်အဖွဲ့မှ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (၂၀၁၀-လက်ရှိ) ကို ပြန်လည်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး နားမကြားနှင့် DKBA (ခွဲထွက်) ဟုလည်းခေါ်ဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကျော်အတွင်း တပ်မတော်နှင့် DKBA တို့ တိုက်ခိုက်စဉ်တွင် ၎င်းတို့၏ အတွင်းပိုင်း သဘောထား ကွဲလွဲမှုကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် DKBA ၏ အရာရှိအမြောက်အများ ဖြတ်ချခံခဲ့ရသည်။ ယခင်အရာရှိများသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ခွဲထွက် အသစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ခြင်းဟူသော ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မူလ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော DKBA (၁၉၉၄) ခုနှစ်သည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် DKBA (အကျိုးပြု) ဟု နစ်ဖွဲ့ ခွဲထွက်သွားခဲ့သည်။ စစ်ဦးစီးအရာရှိချုပ် ဗိုလ်စောကျော်သက်နှင့် ဒုစစ်ဦးစီး အရာရှိချုပ် ဗိုလ်စောတိုင်ရွှေ သို့မဟုတ် ဗိုလ်ဘိသည့် ၎င်းအဖွဲ့ကို ဦးဆောင်သည်။ DKBA (ဗုဒ္ဓ ခွဲထွက်) အဖွဲ့တွင်ရှိသော အခြားရာထူးနိမ့်သော အရာရှိများမှာ ဗိုလ်စန်းအောင်ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ကျော်မိုး (သို့မဟုတ်) နားမကြား (ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အသတ်ခံရသည်ဟု သတင်းရရှိသည်။

32 "KNLA and Tatmadaw Clash Near Site of Planned Hatgyi Dam", ဧရာဝတီ သတင်းဌာနမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ဘာမှမရှိဘူးအဲ့ဒီမှာပြန်တက်ပြီးတော့ထမင်းငတ်ခံရမယ့်ပုံစံမျိုးတော့လည်းကျွန်တော်တို့အရောက်မခံနိုင်ဘူး။... ကျွန်တော်တို့ ရွာပေါင်း ၃၀ က ရွာသားတွေကို မေးလို့ရတယ်။ ပြန်တက်ချင်လား၊ နေချင်လား။ လူတိုင်းကတော့ ပြန်တက်ချင်တာပဲ။ ဒါပေမယ့် မိုင်းအန္တရာယ်ကို ကြောက်တဲ့အတွက် ဘယ်သူမှ ပြန်မတက်ရဲသေးဘူး။” မြိုင်ကြီးငူ စစ်ဘေးရှောင်စခန်းမှ ဒေသခံတစ်ဦး (၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည်)³³

လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများနှင့် လျာထားသော လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် နေရပ်ရွေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုကို ကြီးစွာသော ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး နေရပ်ပြန်လည်နေထိုင်ရေးမှာလည်းမသေချာပေ။ မြန်မာအစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးကြား ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ပျက်စီးခြင်းကြောင့် ဘေးဒုက္ခများ တိုးပွားလာနိုင်သည်။ ဟတ်ကြီးရေကာတာအား ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါက စီမံကိန်း ဆောက်လုပ်မည့်နယ်မြေမှ မြစ်အထက်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၅၀ မှ ရွာသားပေါင်း ၃၀၀၀၀ ကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု ဖြစ်စေနိုင်သည်။

အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေပေးခြင်း ယန္တရားများထားရှိရန် ပျက်ကွက်ခြင်း

“သူတို့က မီးပေးမယ်လို့ပြောတယ် အခုခါတ်တိုင်ကြီးတွေ ဆောက်နေတယ် ပြီးတော့အိမ်ရှေ့က အပင်တွေကို လှဲရမယ်တဲ့။ မလှဲလို့ရှိရင် ဗိုအားကဆွဲငင်အားဖြစ်ဖြစ် တွန်းကန်အားဖြစ်ဖြစ် အပင်တွေကြောင့်ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်ဒီအပင်တွေကို လှဲလိုက်ရတယ်။ အပင်တွေအကုန်လုံးကို လှဲလိုက်ရပေမဲ့ ကျွန်မတို့တပြားမှ မရရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခါတ်တိုင်ကြီးက ဖြတ်သွားတယ် ကျွန်မတို့တွေ ရဲ့အိမ်ရှေ့မှာ မီးကြီးတွေ ဖြတ်သွားတယ် ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့ မီးမရပါဘူး။”

နော ပ--- (မ)၊ ဝ--- ရွာ၊ သံတောင်မြို့နယ်၊ ပသိဆယ် ဒေသ၊ တောင်ငူခရိုင်/ ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း (မေ ၂၀၁၈ တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းပြုလုပ်ခဲ့သည်)

ဒေသခံအသိုက်အဝန်းများ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအား ဆန့်ကျင်ရခြင်းသည် စီမံကိန်းအကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှုမှရရှိသည့်အကျိုးရလဒ်မှာ အနည်းငယ်သာရှိခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရွာသားများသည် စီမံထားသော ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများဆီမှ မည်သည့်အကျိုးအမြတ်မှရရှိလိမ့်မဟုတ်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။ အဖွဲ့လိုက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင် ရွာသားများမှဖော်ပြသည်မှာ ရေကာတာဆောက်လုပ်သည့်နေရာများမှ ဒေသခံအသိုက်အဝန်းများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် မျှော်မှန်းချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမဟုတ်ဟု ဒေသခံလူထုများက ယုံကြည်ကြသည်။

“ဒီဖြစ်လာမယ့် ရေကာတာက ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်လည်း အကျိုးမရှိဘူး။ နိုင်ငံအတွက်လည်းအကျိုး အမြတ်မရဘူး။ ပြည်သူအတွက်လည်း အကျိုးအမြတ်မရဘူး။ နောက်ဆုံး ဆင်းရဲသားတောင်သူလယ်သမားတွေပဲ နစ်နာတယ်။ တကယ်လို့ မီးရလာမယ်ဆိုရင်လည်း တောင်သူလယ်သမား ဆင်းရဲသားတွေကို မီးပေးမှာမဟုတ် ဘူး။ သူတို့က တရုတ်နဲ့ ထိုင်းကိုရောင်းမှာ။ လူကြီးမင်းတို့ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ဘယ်ဟာအကျိုးအမြတ်ရှိလဲဆိုတာ။” စောအ--- (ကျား)၊ တ---ရွာ၊ ဘားအံခရိုင်၊ ဟတ်ကြီးရေကာတာ နေရာ (မေလ ၂၀၁၈ တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်)

33 ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်တို့မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု မှ ကောက်နုတ်ထားသည့် ကိုးကားချက်ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်တွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ ကာကွယ်မှုအခြေအနေ - ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများကို ယခုလက်ရှိအနေအထားအတိုင်း အကောင်အထည်မဖော်သင့်ဟု ဒေသခံ အသိုက်အဝန်းများမှ ထင်မြင်ယူဆသည်။ မြန်မာအစိုးရ၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် ၎င်းတို့နှင့် လက်တွဲ လုပ်ဆောင်မည့်သူများသည် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုရှိပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် လမ်းကြောင်းဖြင့် လျှပ်စစ်စီမံ ကိန်းအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်မည်ဆိုပါက ဒေသခံရွာသားများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း အဆင့်အားလုံးတွင် မရှိမဖြစ်အရေးပါကြောင်းသတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြုသော ဥပဒေမူဘောင်အခြေ အနေအရပ်ရပ်အပေါ် ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် ကရင်မြစ်ချောင်းစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်တို့မှ ရွာသားများ ၏ စိုးရိမ်မှုများကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြထားပါသည်။

ဤလေ့လာသုံးသပ်ချက်သည် ကျေးလက်ဒေသလူမှုအသိုက်အဝန်းတွင် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများ၏ကောင်း မွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ပေါ်ထွက်စေရန်၊ အစိုးရ၏ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် နိုင်ငံ တကာစံများအပေါ် ခြုံငုံလေ့လာသုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေ (၂၀၁၄)တို့သည် ပြည် တွင်းနှင့်ပြည်ပ ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍအဖြစ် ရှိနေပါသည်။ ပတ်ဝန်း ကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ၏ အခန်း ၇ တွင် ဤဥပဒေကို သေချာစွာလိုက်နာမှုကို ကြီးကြပ်ရန်တာဝန်ရှိသည့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန³⁴ ၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား အနည်းငယ် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု များအားဖြေရှင်းရန် ကူညီပံ့ပိုးရမည့် တာဝန်ရှိသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်နှင့်လူမှု ဘဝထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက် စနစ်များကိုလုပ်ဆောင်အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိသည်။³⁵ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်အတွက် လိုအပ်ချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖော်ဆောင်ရန် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ထုတ် ပြန်ခဲ့သည်။ သူတို့သည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) အောက်တွင် စီမံကိန်းများကို ပြန်လည်ဆန်း စစ်ခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရမှဖြစ်စေ၊ ဘဏ်များ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ လုပ်ကိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအားလုံး သည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီလုပ်ကိုင်ရန် မဖြစ်မနေ ဥပဒေလုပ်ထုံး လုပ်နည်းအရလိုအပ်သည်။ အဆိုတင်သွင်းထားသည့်စီမံကိန်း၏အမျိုးအစားနှင့်အရွယ်အစားပေါ် မူတည်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း EIA သို့မဟုတ် ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက် (IEE) တို့ကို ဥပဒေကြောင်းအရ လုပ်ဆောင် ရမည် ဖြစ်သည်။

34 သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ယခင်က ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်သောရေးရာဝန်ကြီး ဌာနဖြစ်သည်။

35 "ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်း"، ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၊ သတင်းအချက်အလက်နောက် ဆုံးရယူသည့်နေ့ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၅ ရက်။

ထို့အပြင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဌာနအနေဖြင့်လည်း EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိဘဲ စတင်ထားသော ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများကိုလည်း EIA သို့မဟုတ် IEE တို့ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းရမည်။³⁶ ကနဦး စတင်ပြီးဖြစ်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲလာသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးများနှင့် လျော်ညီစွာလုပ်ဆောင်ရန် တွန်းအားပေး ဖန်တီးရမည်။³⁷ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် EIA လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးနောက်တွင် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း လုပ်ဆောင်သူများသည် EIA ကို လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ငွေကြေးသုံးစွဲရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထိုတာဝန်များထဲတွင် ပြည်သူလူထုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးချပြရန်အတွက် ကုန်ကျမည့်ငွေကြေးကို ကျခံရန်လည်းပါရှိသည်။ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတစ်လျှောက်တွင် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သူများသည် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုများကို ဆန်းစစ်ရမည်။ သင့်လျော်သော ထိခိုက်မှုနည်းပါးသည့်နည်းလမ်းနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေး တိုင်းတာခြင်းနည်းလမ်းများကိုလည်း သေချာစွာ ပြင်ဆင်ထားရမည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် ထိုစောင့်ကြည့်စစ်ဆေးတိုင်းတာခြင်းနည်းလမ်းများကို မည်ကဲ့သို့ပြုလုပ်မည်ကို ဖော်ပြမည့် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်(EMP)ကိုလည်း ချမှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ EIA ရလဒ်များအား သေချာစွာ စိစစ်ပြီးနောက်မှ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အဆိုပြုတင်သွင်းထားသည့် စီမံကိန်းအား ခွင့်ပြုသင့်မပြုသင့်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ခွင့်ပြုမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါက သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဌာနသည် စီမံကိန်းဆောက်လုပ်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစတင်မှုအတွက် လိုအပ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုသက်သေခံလက်မှတ် Environmental Compliance Certificate ထုတ်ပေးရ မည်ဖြစ်သည်။ ECC ထုတ်ပေးသည့်ကာလမှစပြီး ၂ နှစ်အတွင်း ခွင့်ပြုမိန့်သော စီမံကိန်းကို စတင် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သူများသည် EIA နှင့်သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာများကို MON-REC သို့ ၆ လ တကြိမ်ပေးပို့ရမည်။ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချိုးဖောက်သည့် မည့်သည့် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သူမဆို တည်ဆဲဥပဒေအရ ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။

ဇယား (၄) - ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက် (EIA) နှင့် ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက် (IEE) တို့၏ ဆန်းစစ်ချက် အဆင့်များ

ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ခြင်း (IEE)	ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်(EIA)
လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ပမာဏ ၁ မဂ္ဂါဝပ်မှ ၁၅ မီဂါဝက် အောက်	လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ပမာဏ ၁၅ မဂ္ဂါဝပ်အထက်
ရေထုထည်ပမာဏ - ကုဗမီတာ ၂၀၀၀၀၀၀ အောက်	ရေထုထည်ပမာဏ - ကုဗမီတာ ၂၀၀၀၀၀၀အထက်
ရေဝပ်ဧရိယာ ၄၀၀ ဟတ်တာအောက်	ရေဝပ်ဧရိယာ ၄၀၀ ဟတ်တာအထက်

36 " SAFEGUARDING MYANMAR'S ENVIRONMENT", အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်, သတင်းအချက်အလက်နောက်ဆုံးရယူသည့်နေ့ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၅ ရက်။
 37 " SAFEGUARDING MYANMAR'S ENVIRONMENT", အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်, သတင်းအချက်အလက်နောက်ဆုံးရယူသည့်နေ့ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၅ ရက်။

မြန်မာ့ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်လေ့လာချက်

တိုးမြှင့်လာသော လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက်များကြောင့် မြန်မာပြည်ရှိ ရေအားလျှပ်စစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းများ သည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူနည်းစု အသိုက်အဝန်းများအပေါ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုဘဝဆိုင်ရာထိခိုက် မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ရွာသားများ၏ ပြောဆိုချက်အရ ဒေသခံတိုင်းရင်းသား အသိုက်အဝန်းများသည် မြေယာဆုံးရှုံးခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုဆုံး ရှုံးခြင်း၊ နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းထိခိုက်မှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ ဘာသာ ရေးဆိုင်ရာ³⁸ သို့မဟုတ် လေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ နေရာဒေသများသို့ သွားလာရန် အကန့်အသတ်ဖြစ်ခြင်း စသည့် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြင်းထန်သော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကြုံတွေ့ခံစားကြ ရပါသည်။

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ တည်ရှိပြီးသား ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအများစုသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝဆိုင်ရာများကို သိသာစွာထိခိုက်ခံစားရစေပြီး စီမံကိန်းဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုတွင် ဒေသခံလူထုများ၏ ပါဝင်မှု အနည်းငယ် သို့မဟုတ် ပါဝင်မှုလုံးဝမပါရှိဘဲ မြန်မာစစ်တပ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော သမိုင်းအမွေဆိုးကြောင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသား အသိုက်အဝန်းကြားတွင် ရေကာတာကို လက်မခံသော အမြင်များကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဖြစ်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး ကော်ပိုရေးရှင်း (International Finance Cooperation)³⁹ မှ ထုတ်ပြန်သော မဟာဗျူဟာမြောက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပဋိပက္ခ အခြေခံသ တင်းအချက်အလက် ဆန်းစစ်ချက်ထဲတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း လက်ရှိပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသော ဒေသများရှိ ရေအားလျှပ်စစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ အမွေနေရာ ရွှေ့ပြောင်းစေခြင်း များ၊ မြေမြုပ်မိုင်းထောင်ထားခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကဲ့သို့သော ပိုမို၍များပြားလာသော အန္တရာယ် များနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ တည်ဆောက်ရန်လျာထားသော ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအများအပြားသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသော နေရာဒေသများတွင် သို့မဟုတ် ထိုနေရာများအနီးတွင် တည်ရှိသောကြောင့် ထိုဒေသများရှိ တည်ရှိနေပြီးသားတင်းမာမှုများကို ပိုမို၍ဆိုးရွားလာစေနိုင်ခြေရှိပြီး လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကိုလည်း ဆိုးရွာစွာ ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။

ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ အနံ့အပြားဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ လယ်ယာမြေအခွင့် အရေးနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏မြေယာကို ကိုယ်ပိုင်စီမံအသုံးပြုနိုင်ခွင့်၊ လူမှုဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ အပေါ် တရားမျှတမှုမရှိမှုစသည့် နစ်နာမှုများအား ပိုမို၍ဆိုးရွားလာစေပါသည်။ ထိုကိစ္စရပ်များသည် ဆွေးနွေးညှိ နှိုင်းမှုမရှိခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု အဆင့်များတွင်လည်း ပါဝင်နိုင်ခွင့်မရှိခြင်းတို့နှင့်လည်း ပတ်သက်ဆက်နွယ် နေပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်းရင်းသားလူထု အသိုက်အဝန်းများသည် အလုံးစုံသော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို မရရှိမီခြင်း ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း များအားလုံးကို အကောင်အထည်ဖော်ဖော်ဘဲ ရပ်ဆိုင်းထားရန် တောင်းဆိုကြပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဒေသခံအသိုက် အဝန်းများသည် အစိုးရနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံ ခန့်ခွဲမှုအပြောင်းအလဲကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် အရည်အချင်းအပေါ် သံသယရှိကြောင်းကို ဖော် ပြကြပါသည်။ ရေကာတာသည် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာသည့်၊ ဒေသခံလူထုအသိုက်အဝန်းများကို

38 ပသိဆည်နှင့် သောက်ရေပံ (၂) တည်ဆောက်ခဲ့သည့်အတွက် ဘုရားကျောင်းများ ရေအောက်သို့နှစ်မြုပ်သွားခဲ့သည်။ ရွှေကျင်ရေကာ တာဆောက်လုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ဆောင် ရေအောက်သို့နှစ်မြုပ်သွားခဲ့သည်။

39 "Baseline Assessment Report Peace and Conflict: Strategic Environmental Assessment of the Hydropower Sector in Myanmar", အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်။

အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းစေပြီး တိုးတက်စေသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမဟုတ် သည်သာမက လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်ကိုပါ ထိခိုက်အားနည်း စေသည်ဟု ဒေသခံလူထုအသိုက်အဝန်းများမှ ယုံကြည်ကြပါသည်။ ဆောက်လုပ်ရန်လျာထားသည့် ရေကာတာနေရာများတွင် နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများသည် မြန်မာအစိုးရမှ ရေအားလျှပ်စစ်ကဏ္ဍအတွက် ဥပဒေနှင့်မူဘောင်များကို အကောင်အထည် ဖော် အားကောင်းလာအောင် လုပ်ဆောင်လာခြင်း မရှိသေးသရွေ့ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများ၏ ဆိုးရွားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုဘဝဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဆက်လက်၍ ရင်ဆိုင်နေရဦး မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများအပြား သည် လူမှုဘဝနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးများ အားနည်းသော ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ ငွေကြေး ထောက်ပံ့ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်သောကြောင့် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းဒေသများရှိ တိုင်းရင်းသားလူ နည်းစုအသိုက်အဝန်းများကို နိုင်ငံတော် ဥပဒေပြုရေးမဏ္ဍိုင်မှ အကာအကွယ်သေချာစွာပေးရန်လိုအပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု မူဘောင်များကို မကြာသေးမီကာလရောက်မှသာ ရေးဆွဲပြီးခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီမံကိန်းများကြောင့်ဖြစ်ပေါ်ရသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ ဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်အတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာမူဘောင်ကို ရေးဆွဲခြင်းအားဖြင့် ပတ်ဝန်း ကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီး ဌာန⁴⁰သည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအတွက်လိုအပ်ချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုဖော်ဆောင် သည့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအတွက်မူဘောင်ကို ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင်စတင်အာဏာသက်ရောက် စေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းမူဘောင်ကို ရေးဆွဲခြင်းသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းများနှင့် နိုင်ငံအဆင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပေါ်လစီများကိုလျော်ညီအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ ပထမခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ် သည်။ မည်သည့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုနှင့် သတင်းအရင်းအမြစ်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းအမျိုးအစားများကို ကုမ္ပဏီ များမှ လုပ်ဆောင်သင့်သည်ကို လက်ရှိပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း ဥပဒေပြုရေးမှ ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ဆန်းစစ်ခြင်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များတွင် မည်သည့်အကြောင်းအရာနှင့် ထိခိုက်မှုများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရန်လည်း ထိုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းထဲတွင်ရှင်းလင်းထားပါသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် မှန် ကန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါလျှင် ရွာသားများအတွက် လုံလောက်သော လူမှုဘဝနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးများ အထောက်အပံ့ပေးထားလိမ့်မည်။ သို့သော် ရွာသားများ၏ သက်သေခံချက်များမှ ဖော်ပြ သည်မှာ အဓိကအားဖြင့် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်ရသော အသိုက်အဝန်းများ၏ ပါဝင်နိုင်မှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှု များမရှိခြင်းများကို အကြိမ်ကြိမ်တွေ့ကြုံရသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ် နည်းများကို ချိုးဖောက်သောကုမ္ပဏီများအပေါ် အရေးယူမှုမရှိခြင်းသည်လည်း ဖော်ပြပါပြဿနာနှင့် ဆက်စပ်နေ သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်လျော်ညီစွာ လူမှုဘဝနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးများကို လုပ်ဆောင်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိသည့် ကုမ္ပဏီများသည် အပြစ်မှုကင်းလွတ် ပြီး ဆက်လက်၍ စီမံကိန်းများကိုအကောင်အထည်ဖော်နေကြောင်း ရွာသားများမှတင်ပြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပတ်ဝန်းကျင် ဘေးကင်းလုံခြုံရန် ခိုင်မာသော ဥပဒေပြဌာန်းချက်များရှိသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုဥပဒေများကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် လိုအပ်သည့်အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေဖွဲ့ စည်းပုံများ နည်းပါးလျက်ရှိသေးသည်။ စစ်မှန်သော လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိခြင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေများကို စီမံကိန်း များမှ လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခြင်းများနှင့် ဖော်ထုတ်ရရှိသော ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို လျော့နည်းစေမည့် အခြား သော စီမံကိန်းနည်းလမ်းများကိုလုပ်ဆောင်ရန် လုံလောက်သော ဆန်းစစ်လေ့လာမှု မရှိခြင်းစသည်တို့အပါအဝင် ဖြစ်သော မြောက်များစွာသော စိန်ခေါ်မှုများကို ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းဒေသများတွင် နေထိုင်နေသော

40 သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ယခင်က ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်သောရေးရာဝန်ကြီး ဌာနဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများသည် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထို့အပြင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများသည် ဒေသခံ လူထုအသိုက်အဝန်းနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် နေရပ်ပြန်လည်ချထားရေး အရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းခြင်းမရှိပေ။

ဒေသဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများမှ ဖော်ပြသည်မှာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အဓိပ္ပာယ်ရှိစွာ ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် ကိစ္စရပ်မှာ များသောအားဖြင့် ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိစွာ ပြုလုပ်ထားသော သို့မဟုတ် မပြည့်စုံသော ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများကို ခွင့်ပြုချက်ရရန်အတွက် တင်ပြခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများကို လေ့လာစစ်ဆေးမှုများကို လုပ်လေ့လုပ်ထမရှိပါ။ ပုံမှန်အားဖြင့် ရေလမ်းကြောင်းနှင့် မြစ်ဂေဟစနစ်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့မရှိပါ။ ထိခိုက်နစ်နာသောလူဦးရေ၏ အစိတ်အပိုင်းအနည်းငယ်ကိုသာ အကန့်အသတ်ဖြင့်လေ့လာခြင်း သို့မဟုတ် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်သော ဒေသနှင့်ဝေးကွာသော နေရာဒေသမှ အသိုက်အဝန်းများဆီမှ အချက်အလက်များကိုသာ ကောက်ခြင်းတို့ကိုသာလုပ်ခြင်းဖြင့် အလုံးစုံပါဝင်သော လူမှုဘဝထိခိုက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ကို အစိတ်အပိုင်းများကို လုပ်ဆောင်ရန် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူများမှ ပျက်ကွက်လေ့ရှိပါသည်။ ထိုလေ့လာမှုများပြုလုပ်ပြီးနောက် တရားဝင်ဆုံးဖြတ်ရန် မတင်ခင်တွင် ပြည်သူလူထုများကို လေ့လာမှုရလဒ်များအား ချပြခြင်းများ အလွန်ပင်ရှားပါးပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် လေ့လာမှုရလဒ်များကို တရားဝင်ချပြသည့်တိုင်အောင် ပြည်သူလူထုနားလည်နိုင်သော ဒေသဆိုင်ရာ ဘာသာစကားနှင့် အသုံးအနှုန်းများကို သုံးစွဲခြင်းမရှိပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးထိခိုက်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ကို မိတ်ဆက်ပေးခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသည့် ခြေလှမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြီးပြည့်စုံသော ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် မှန်ကန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား ကျေးလက်ဒေသ လူထုအသိုက်အဝန်းများရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း၏ ထိခိုက်မှုများကိုလျော့နည်းစေပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များကို တိုးတက်စေလိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော မူဝါဒများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေအားလျှပ်စစ်မူဘောင်များအတွင်းသို့ ကိုက်ညီစွာထည့်သွင်းနိုင်လိမ့်မည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဒေသတွင်းတွင် ဒုက္ခပေးတတ်သည့် သမိုင်းကြောင်းရှိသော အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ⁴¹နှင့် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း၏ဆိုးမွေများ၏ သက်သေသာဓကများ ရှိခဲ့သောကြောင့် နိုင်ငံ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများသည် ဆက်လက်၍ ခိုင်မာအောင် လုပ်သင့်သည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ရွေးချယ်မှုတစ်ခုမှာ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော သဘာဝနှင့်လူမှုဘဝ ထိခိုက်မှုများအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများမှ တာဝန်ခံစေရန်ပင်ဖြစ်သည်။

41 Bello, Walden. "Paradigm Trap, The Development Establishment's Embrace of Myanmar and How to Break Loose." Amsterdam, The Netherlands: Transnational Institute, ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ။

အကြံပြုချက်များ

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်သည့် ရေကာတာစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင် နေသော မြန်မာအစိုးရအာဏာပိုင်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် အကြံပြုချက်များ ပေးထားပါသည်။ အောက်ပါ အကြံပြု ချက်များသည် မြန်မာပြည်တောင်အရှေ့ပိုင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တစ်ဝှမ်းလုံးအတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အားလုံးပါဝင်မှု ရှိ သော ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်၊ လူမှု ပေါင်းစည်းညီညွတ်ရေး ရရှိရန်အတွက် အရေးပါသော အကြံပြုချက်များ ဖြစ်မည်ဟု KHRG နှင့် KRW တို့မှ ယုံကြည်ကြသည်။

KHRG နှင့် KRW တို့အနေဖြင့် မြန်မာပြည် အရှေ့ တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထုများ ခံစားနေရသည့် အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ၏ ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ အောက်ပါ အကြံပြုချက်များသည် ကျေးလက်နေ လူထုများ ကြုံတွေ့နေရသည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို ဖြည့်ဆည်း ဖြေရှင်းပေးရန် ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အသံများသည် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံခန့်ခွဲရေးအား ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် အလွန် အရေးပါ ပါသည်။

မြန်မာအစိုးရအတွက် အကြံပြုချက်များ

ဤအစီရင်ခံစာ ဖော်ပြချက်အရ စီမံကိန်းအတွက် ခွင့်ပြုချက်ရယူမှု လမ်းစဉ်တွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် အတော အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် လမ်းညွှန် ချက်များအပေါ် ထိန်းသိမ်းလိုက်နာမှုအားကောင်းအောင်လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်နေသေးသည်ကိုတွေ့ရှိရ ပါသည်။

မြန်မာပြည်သူပြည်သားများသည် တိုင်းပြည်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းနေခြင်းအပေါ် စိုးရိမ်မှုများ ရှိနေပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းလာအောင် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအနေဖြင့်

၁။ သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MONREC) မှ စီမံကိန်း အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်သူများအတွက် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ အားကောင်းလာအောင် အောက်ပါ အချက်များကို သေချာအောင်လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။

က။ စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူ သိရှိနိုင်သည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိအောင် ထုတ်ပြန်ထားရပါမည်။

ခ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကျိုးသက်ရောက်မှုအပေါ် ဆန်းစစ်ခြင်း EIA ကျင့်ထုံးအရ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှုများကို အမျိုးသားအဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့်၊ ဒေသခံ လူထုအဆင့်၊ အခြား သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ EIA လုပ်ဆောင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအား အလိုအလျောက်ဖြစ်မည်ဟု အာမခံခြင်းမဖြစ်သင့်ကြောင်း အောက်ပါအချက်များကို သေချာအောင်လုပ်ရမည်။

- က။ EIA အကဲဖြတ်ခြင်းသည် မြင့်မားသော စိစစ်ခြင်းဖြင့်ပြုလုပ်သင့်သည်။
- ခ။ ထိခိုက်ခံရမည့် ဒေသခံများမှ လက်ခံနိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေး (EMP) ကို ထိရောက် ပြည့်စုံစွာ လုပ်ဆောင်ရန်ပျက်ကွက်လျှင် အစိုးရမှ လူမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးမြင့်မား သည့်စီမံကိန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုချက်မပေးရပါ။

ဂ။ စီမံကိန်းကြီးများအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိမရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ

အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်အတွက် စွမ်းအင်နှင့် လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာန (MOEE) နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC) တို့မှ အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၃။ သဘောတူ ခွင့်ပြုရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ပြုလုပ်သည့် EIA အစီရင်ခံစာတွင် ပါရှိသော ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုး၏ နောက်ကွယ်ရှိ အကြောင်းပြချက်ကို အများပြည်သူ သိရှိလေ့လာနိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါအချက်များ ကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

က။ EIAs နှင့် EMPs များ၏ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ လိုက်နာရမည့် အချက်အလက်များကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးသည့် မှတ်တမ်းစာရွက်စာတမ်းများအား ဒေသခံဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ထား ပေးရပါမည်။

ခ။ အဆိုပါ ဘာသာပြန်ထားသော စာရွက်စာတမ်းများကိုလည်း ဒေသခံလူထုများမှ အလွယ်တကူနှင့် ဖတ်ရှု ရယူနိုင်သလို ဖတ်ပြီး အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်မည့် အရေးအသားလည်း ဖြစ်ရပါမည်။

ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအများအပြားတွင် ဒေသခံ လူထုများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ မရှိသလောက်နည်းပါးခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ် တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန(MOCAF)မှ ၂၀၁၅ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၉ ရက်နေ့မှသာ ဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

၄။ လက်ရှိအချိန်တွင် ဥပဒေအဖြစ်ရှိနေပြီဖြစ်သော EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ ယခင်လိုအပ်ခဲ့သော စိစစ်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတိုင်မှီ မြန်မာအစိုးရမှ အတည်ပြုခဲ့သော စီမံကိန်းများဖြစ်သည့် ပြီး စီးခဲ့ပြီဖြစ်သောစီမံကိန်းများနှင့် မပြီးစီးသေးသည့်စီမံကိန်းများအား ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမပြုမီ လုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် EIA ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သေချာစွာ ဤအခြေအနေကို ပြန်လည်ကုစား ရပါမည်။

ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းအများစုသည် တိုင်းရင်းသားနေထိုင်ရာ ဒေသများတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ရန်အစဉ် ရေးဆွဲထားခြင်းကြောင့် မြန်မာအစိုးရသည် အောက်ပါ အချက်များကို လုပ်ဆောင်ရပါမည် ဖြစ်သည်။

၅။ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးခိုင်မာမှုကို ထိခိုက်နိုင်သဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှု၏အခန်းကြီး(၃)တွင်ပါရှိသောကတိကဝတ်များကိုလေးစားလိုက်နာခြင်းအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကြားကာလ၊ နိုင်ငံရေး ဆုံးဖြတ်ချက်မရမီ လုံးဝမဖော်ဆောင်သင့်ပါ။

၆။ တိုင်းရင်းသားဒေသများအတွင်းရှိ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှု ဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်သူများမှ အပြည့်အဝ တာဝန်ယူ လုပ်ဆောင်မှုရှိရန် အစိုးရမှ ဘက်လိုက်မှုမရှိ ကြီးကြပ်လုပ်ဆောင်ရမည်။

တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် ရေကာတာများဆောက်လုပ်ခြင်းသည် မြန်မာအစိုးရ လက်နက်ကိုင်တပ်များနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကြား လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်မှုကို တိုးမြှင့်လာစေလိမ့်မည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများ ခိုင်မာမှု သာလျှင် ပထမဦးစားပေးကိစ္စရပ်ဖြစ်ရမည်။ ထို့ကြောင့်

၇။ တစ်နိုင်ငံလုံးငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် အပြည့်အဝမရရှိသေးမှီအထိ မြန်မာအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် လျာထားခြင်းများကိုရပ်တံ့ထားရမည်။

ပသိ။ သောက်ရေခပ် (၂) နှင့် အခြားသော စီမံကိန်းဒေသများမှ သက်သေခံ အထောက်အထား အများအပြားအရ ဒေသခံရွာသားများနှင့် ထိုဒေသခံများကို ပါဝင်ကူညီပံ့ပိုးမှုများပေးသော အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးသမားများ၏ ဖိအားပေးမှုများနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများခံရသည့်အတွက် မြန်မာအစိုးရမှ အောက်ပါအချက်များကို သေချာအောင်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၈။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ဒေသခံများအား ကူညီပေးသည့်အခါတွင် ဖိအားပေးခြိမ်းခြောက်မှုမှ ကင်းစွာဖြင့် ဒေသခံများအား တရားဝင်ပါဝင်ပံ့ပိုး ကူညီခွင့်ရှိရမည်။

၉။ ဒေသခံရွာသားများမှ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းထံသို့ရရှိမည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အဟန့်အတားမရှိဘဲ ရယူပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

၁၀။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သည့်သူများမှအတင်းအဓွ မြေယာသိမ်းဆည်းခံရသည့် ရွာသားများအား ဥပဒေအရ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများကို မပြုလုပ်ရပါ။

ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများတွင် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများအတွက် အကြံပြုချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်သည့် ရေလှောင်တံခံများ တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်ထားသော ကုမ္ပဏီများသည် အောက်ပါတို့ကို ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

၁။ ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်သည့် ရေလှောင်တံခံကြောင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည့် ဒေသခံလူထုများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ လျော့နည်းစေရန် EIA ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို မဖြစ်မနေ လိုက်နာကျင့်သုံးရပါမည်။

၂။ ထို့အပြင် အစုအပြုံကျရောက်နိုင်သည့် ထိခိုက်မှုများ (CIA) ဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများ (SEA)၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှု (HIA) ကို နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲ ပြုလုပ်ရပါမည်။ လေ့လာစမ်းစစ်မှုများကို စီမံကိန်းအကောင်အထည် မဖော်ဆောင်မှီ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ရေကာတာစီမံကိန်းနေရာတစ်ခုတွင်သာမဟုတ်ပဲ မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ဒေသခံလူထုများသည် မကြာခဏဆိုသလို ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်သည့် ရေလှောင်တံခံများ၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ မရရှိပါ။ ပြည်တွင်းပြည်ပ ဥပဒေများနှင့် လိုက်နာရမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအတွက် ကုမ္ပဏီများသည် အောက်ပါတို့ကိုပြုလုပ်သင့်သည်။

၃။ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို မရေးဆွဲမှီ စီမံကိန်းအစောပိုင်းကာလနှင့် အကောင်အထည် ဖော်သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် EIA လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြုလုပ်ရပါမည်။ ထိုကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဒေသခံများ၏ စိုးရိမ်မှုများ၊ အလေးထားစရာကိစ္စများသည် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲသည့်ကာလ၊ အကောင်အထည်ဖော်သည့်ကာလနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်များတွင် တပါတည်း ပါဝင်နိုင်စေရမည်ဖြစ်သည်။

- ၄။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများကို ဒေသခံ လူထုများအတွက် တက်ရောက်နိုင်ရန်အတွက်
 - က။ EIA လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲသို့ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် ဒေသခံလူထုများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်အားလုံးကို EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဦးစီးသူများမှ တာယူပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။
 - EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဥပဒေပြဌာန်းထားချက်အရ EIA နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း ဖြစ်စဉ်တစ်လျှောက်တွင် တက်ရောက်သည့် ဒေသခံများအားလုံးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူမှ တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။
 - ခ။ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို အလွယ်တကူ သွားလာနိုင်သောနေရာများနှင့် ဒေသနှင့် အဆင်ပြေသော အချိန်များတွင် ပြုလုပ်ရပါမည်။

- ၅။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများကို ပြုလုပ်ရာတွင် ဒေသခံလူထုများ လက်လှမ်းမှီနိုင်စေရန် အာမခံချက်များအား အောက်ပါအတိုင်းပေးရပါမည်။
 - က။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများကို အလွယ်တကူသိရှိနားလည်နိုင်သော နည်းလမ်းဖြစ်သည့် ဒေသခံဘာသာစကားများဖြင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးပြီး သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေရာတွင်လည်း ထိုအတူလုပ်ဆောင်ရပါမည်။
 - ခ။ သတင်းအချက်အလက်များကို ဝေငှရာမှာတွင်လည်း ဒေသအခြေအနေကို ထိခိုက်လွယ်သည့် အသုံးအနှုန်း သို့မဟုတ် ဒေသခံများနားမလည်နိုင်သည့် နည်းပညာရပ် အသုံးအနှုန်းများ အသုံးပြုခြင်းကို ရှောင်ကျဉ်ရပါမည်။
 - ဂ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစဉ်အလာအရ ပါဝင်မှုအားနည်းလေ့ရှိသော အမျိုးသမီးများနှင့် လူနည်းစုများ ပါဝင်အောင် ပံ့ပိုးပေးရပါမည်။

၆။ စီမံကိန်း အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် လည်ပတ်ခြင်း စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်အသစ်များကို စီမံကိန်းကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ရရှိနိုင်အောင် သေချာစွာ စိစစ်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

အကောင်အထည်ဖော်ရန် စီစဉ်ထားသော ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း အများစုသည် တိုင်းရင်းသား ဒေသများတွင် တည်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် တင်းမာမှုများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာမှုများကို လျော့ချရန် ကုမ္ပဏီများမှ အောက်ပါတို့ကို ပြုလုပ်သင့်သည်။

၇။ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်သည့် ရေလှောင်တံခံများ တည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်လာနိုင်သည့် ဆိုးကျိုးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်အတွက် ထိလွယ်ရှလွယ်သည့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှု ဆန်းစစ်ခြင်းကို အပြည့်အဝ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

- ၈။ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်ရှိသော စီမံကိန်းများအတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး ပွဲများကို ပြုလုပ်ပါက အောက်တွင် ရှိသော EIA ၏ အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက်များထက် သာလွန်သည့် အမြင့်ဆုံးသော စိစစ်မှုများဖြင့် ပြုလုပ်ရပါမည်။
 - က။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော နေရာများတွင် မထင်မှတ်ထားသည့် ဖြစ်ပွားနိုင်ချေရှိသည့် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များကို ဖော်ထုတ်ပြီး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်စတင်ခင်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ပြုလုပ်သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် အဆိုပါရှာဖွေဖော်ထုတ်ခဲ့မိသော နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အစီအစဉ်များ အပြည့်အဝချထားရပါမည်။
 - ခ။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲနှင့် အစီအစဉ်ဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လူထု၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အမြင့်ဆုံးရရှိရန်အတွက် ဒေသခံလူထုများနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရပါမည်။
 - ဂ။ စီမံကိန်းလည်ပတ်သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ပြုလုပ်မည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများကို တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် သို့မဟုတ် အခြားလက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ဒေသခံလူထု၏ ကိုယ်စားအဖြစ်ထားပြီး မပြုလုပ်ရပါ။ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည့် ပြည်သူလူထုကိုသာ အဓိကထား ပြုလုပ်ရပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေသည် ပြည်သူလူထုများ၏ အိုးအိမ်၊ ခြံမြေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို လုံခြုံအောင် အကာအကွယ်ပေးရာတွင် အားနည်းနေပါသည်။ အရေးကြီးသောတရားဝင် ကာကွယ်မှုများအား မြန်မာ့ဥပဒေအောက်တွင် မပြဌာန်းသေးသည့်အချိန်ထိ ကုမ္ပဏီများသည် အောက်ပါတို့ ကို ပြုလုပ်သင့်သည်။

၉။ မြေယာရယူခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများလုပ်ဆောင်ပါက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း၏ ဌာနတိုင်းရင်းသားများတွက် လုပ်ဆောင်မှု စံသတ်မှတ်ချက် (၇) နှင့် မြေယာရယူခြင်းနှင့် ဆန္ဒမပါသော နေရာပြောင်းရွှေ့မှု⁴² စံသတ်မှတ်ချက် (၅) ဥပဒေများကို လိုက်နာရပါမည်။ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းကြောင့် နေရပ်ပြောင်းရွှေ့ခံရသော ပြည်သူလူထုအတွက် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတွင် ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ နစ်နာကြေးပေးဆောင်ရပါမည်။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့်

၁၀။ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို ထိခိုက်နစ်နာသည့် ဒေသခံ လူထုများအတွက် ငွေအားဖြင့် နစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ မြေယာနှင့်ညီသော တန်ဖိုးကို ပြန်ပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြားသော လျော်ကြေးကမ်းလှမ်းချက်များကဲ့သို့သော လုံလောက်သည့် လျော်ကြေးပေးခြင်း စသည်တို့ကို ပါဝင်ဆွေးနွေးရန် သေချာစွာပြုလုပ်ရပါမည်။

၁၁။ ကုမ္ပဏီမှ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသည့် ရွာသားများအား တရားဝင် သဘောတူညီချက်များအတိုင်း လျော်ကြေးပေးရပါမည်။

၁၂။ နစ်နာသည့် လူထုတစ်ဦးချင်းဆီအတွက် ပေးဆောင်သော လျော်ကြေးအမျိုးအစားနှင့် ပမာဏသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး တရားမျှတမှုရှိအောင် သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၁၃။ နစ်နာသည့် လူထုအတွက် လျော်ကြေးပေးရာတွင် မျှတမှုမရှိသည့် သို့မဟုတ် လုံလောက်မှုမရှိသည့် လျော်ကြေးများကို လက်ခံရန် အတင်းပေးခြင်း သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများ မရှိရပါ။

ပါဝင်လုပ်ဆောင် သူများအားလုံးအတွက် အကြံပြုချက်များ

အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းမှ ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ဒေသခံပြည်သူလူထုနှင့် မျှဝေခံစားမှု ရှိစေရန်အတွက် အစိုးရဌာနမှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း EAO များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အောက်ပါတို့ကို လိုက်နာရန် သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၁။ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းမှရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ဒေသခံလူထုများနှင့် မျှဝေရပါမည်။

၂။ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းမှ ရရှိသည့် အကျိုးခံစားခွင့်များအား မျှဝေရာတွင် လျော်ကြေးပေးခြင်းနှင့် ခွဲခြားထားပြီး သီးသန့်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၃။ စီမံကိန်း၏ အကျိုးခံစားခွင့်များကို မျှဝေရာတွင် တိုက်ရိုက်ပေးချေခြင်း၊ လူထုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် မတည်ငွေများပေးဆောင်ခြင်း၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ဖွင့်ပေးခြင်း စသည့် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပါဝင်ရပါမည်။

42 သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် ပတ်သက်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး ကော်ပိုရေးရှင်း၏ လုပ်ဆောင်မှု သတ်မှတ်ချက်၊ ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၁၂

ခါတ်ပုံမှတ်တမ်းများ

အထက်ပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လ အတွင်း နိုင်ငံတကာ မြစ်ချောင်းအတွက် လှုပ်ရှားမှု Action of Rivers နေ့တွင် ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများမှ ဟတ်ကြီးရေကာတာတည်ဆောက်မည့် စီမံကိန်းအပေါ် ဆန္ဒပြနေသောပုံဖြစ်သည်။

အထက်ပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် ရိုက်ကူးထားပြီး ဟတ်ကြီးရေကာတာ တည်ဆောက်မည့် သံလွင်မြစ်၏ ပုံဖြစ်သည်။ ထိုရေကာတာအား အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါက ရွာသားများ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် မှီခိုနေသော စိုက်ခင်းမြေများရေလွှမ်းမိုးသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဆောက်လုပ်ရန် လျာထားသော တနင်္သာရီ ရေကာတာ

အထက်ပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ၊ ထီးသဒွေထကျေးရွာအုပ်စု၊ ဘူးသိုမြို့နယ်အတွင်း ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ရရှိသောငွေကြေးဖြင့် မိသားစုအားထောက်ပံ့နေသည့် ဒေသခံ ငါးဖမ်းသမားတစ်ဦး၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။ မြစ်ချောင်းများကို အမှီပြု၍ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရသည့် ရွာသားများသည် ရေကာတာအား အကောင်အထည်ပါက အခက်အခဲများကိုရင်ဆိုင်ရမည်ကို စိုးရိမ်နေကြသည်။

အထက်ပါပုံကို ၂၀၁၇၊ ဖေဖော်ဝါလတွင် ရိုက်ကူးထားပြီး တနင်္သာရီ ရေကာတာ တည်ဆောက်မည့် တနင်္သာရီမြစ်၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။ ပုံတွင် တနင်္သာရီမြစ်နှင့် နီးသောရွာသားများ၏ ကွမ်းခြံကို မြင်တွေ့နိုင်ပြီး ရေကာတာအား အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုပါက ကွမ်းခြံများ ရေလွှမ်းမိုးခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါဖော်ပြထားသောဓာတ်ပုံကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်ပြီးရွာသားများခရီးသွားလာရေးတွင် အသုံးပြုနေသည့် လှေ(ဒေသအခေါ်ဇက်)၏ပုံဖြစ်သည်။ လမ်းများသည် သောက်ရေခပ် ၂ ဆောက်လုပ်သည့် ကာလအတွင်း ရေလွှမ်းမိုးခြင်း ခံရသည်။ ရေလွှမ်းမိုးခံရပြီးနောက် မည်သည့်လမ်းအသစ်ကိုမျှ ဆောက်လုပ်ခြင်းမရှိပါ။ ဤလမ်းသည် ရွာသားများ တခြားရွာများသို့သွားလာဆက်သွယ်နိုင်သည့် တခုတည်းသောလမ်းဖြစ်သည်။

အထက်ပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်ပြီးသောက်ရေခပ်ရေကာတာဆောက်လုပ်ခြင်းကြောင့် မြေယာများ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း ခံရပြီးနောက် ဆန္ဒပြနေသည့် ဒေသခံရွာသားများ၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။ ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများအတွက် မည်သည့် လျော်ကြေးမှ မရပါ။

ဆောက်လုပ်ရန် လျာထားသော တနင်္သာရီ ရေကာတာ

သည်ဓာတ်ပုံများသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ တွင် သောက်ရေခပ် ၂ ရေလှောင်တံခံ စီမံကိန်းဆောက်လုပ်ရေးကို ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်သည်။

အထက်ပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် ရိုက်ကူးထားသည်။ ၎င်းသည်ရွာသားများ၏ သိမ်းပိုက်ခံရသော မြေများကို ဂေါက်ကွင်းအဖြစ်တည်ဆောက်ထားသည်ကိုဖော်ပြသည်။ ရွာသားများ၏ မြေများသည် သောက်ရေခပ်ရေလှောင်တံခံ ၂ အတွက် သိမ်းပိုက်ရသည်။ ရေလှောင်တံခံတည်ဆောက်ပြီး၍ ကျန်ရှိသောမြေများကို ရွာသားဆီသို့ပြန်လည်ပေးအပ်မည့်အစား အေးရှားဝေါနှင့် အောင်မြန်ဟကုမ္ပဏီများမှ ဂေါက်ကွင်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးခန်းနှင့် ရေသန့်စက်ရုံတည်ဆောက်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုဝန်ဆောင်မှုများသည် ကုမ္ပဏီ အလုပ်သမားများအတွက်သာဖြစ်သည်။ဒေသခံတိုင်းရင်းသား လူထုအသင်းအဖွဲ့များမှာမူ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုရရှိရန် ဝေးလံစွာ ခရီးသွားရသည်။

ဆောက်လုပ်ရန် လျာထားသော တနင်္သာရီ ရေကာတာ

ဖော်ပြပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် ရိုက်ကူးထားပြီး ပသီရေလှောင်တံခံအတွက် ရေလှောင်ကန်နှင့် ရွာသားများ၏ အိုးအိမ်များ၊ မြေယာများနှင့် စိုက်ခင်းများအထက်တွင် တည်ဆောက်မည့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေး စက်ရုံ၏ ပုံဖြစ်ပါသည်။

ရွှေကျင်ရေအားလျှပ်စစ် ရေလှောင်တံခံ

ဖော်ပြပါဓာတ်ပုံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လတွင် ရိုက်ကူးထားသည့် ရွှေကျင်ရေအားလျှပ်စစ် ရေလှောင်တံခံပုံဖြစ်သည်။ ၎င်း ရေလှောင် တံခံတည်ဆောက်စဉ်တွင် ရွာပေါင်း ၃၀ ရေအောက် နှစ်မြှုပ်ခဲ့သည်။

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) သည် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ မြို့ပြနှင့်အနေ နီးသော ရွာသားများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများရှိ ရွာသားများ၏ တိုက်ရိုက်သက်သေခံမှုများကို ဓါတ်ပုံရိုက်ယူမှုဖြင့်ဖြစ်စေ အခြားသော သက်သေများဖြင့်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ ဘဝနေထိုင်မှုအခြေအနေများကို မှတ်တမ်းပြုစုပါသည်။ KHRG သည် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ဆက်စပ်မှုမရှိပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းများကို အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက www.khrng.org တွင် တွေ့ရှိနိုင်သကဲ့သို့ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော အစီရင်ခံစာ မိတ္တူများကိုလည်း khrng@khrng.org ထံသို့ ခွင့်ပြုချက် တောင်းပြီး ရယူနိုင်ပါသည်။

ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ယက်(KRW)ကို ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ သံလွင်မြစ် အောက်ပိုင်းတလျှောက်၌ အကြီးစားရေကာတာများကို တည်ဆောက်ရန်လုပ်လာခဲ့သည့်အပေါ် အဆိုပါရေကာတာစီမံကိန်းကြီးများ နှင့် ပတ်သက်သည့်လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်အတွက် ခိုင်မာသောကွန်ရက်တစ်ခုပေါ်ပေါက်လာရန် လိုအပ်ခဲ့သည့်အခြေ အနေ၌ ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ကို ကရင် ပြည်နယ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အမျိုးသမီး၊ လူငယ်၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စသောကဏ္ဍရေးရာများတွင် လှုပ်ရှားနေသည့်ကရင်ဒုက္ခသည်များ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့(KORD)၊ ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှု လှုပ်ရှားမှုကွန်ရက် (KESAN)၊ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး (KYO)၊ ကရင်အမျိုးသမီးများအဖွဲ့အစည်း(KWO)၊ ကရင်ကျောင်းသားကွန် ယက်အဖွဲ့(KSNG)နှင့် ကော်သူးလေအလုပ်သမားသမဂ္ဂများ အဖွဲ့ချုပ်(FTUK)၊ စသည့် ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ပူးပေါင်းဖွဲ့ စည်းထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအခြားဒေသအပါအဝင် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်၊ အထူးသဖြင့် မြစ်ချောင်း များအပေါ် ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေသော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်၊ တို့ပြင် အခြေခံရပ်ရွာလူထုအသိုင်းအဝန်း များကို နီးဆော်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အခြားသောပြည်နယ်သို့ပြည် နယ်သားများနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်း ဒီမိုကရေစီနှင့်ညီညွတ်သည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကရင်မြစ်ချောင်းများစောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့က လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်သည်။

အရှေ့မျက်နှာဖုံး - ဤပုံကို ရွှေကျင်ဒေသတွင် ဖွန်လိုင်လ ၂၀၁၃ တွင်ရိုက်ကူးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ ရွှေကျင်မြို့နယ်နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်တို့ ကြားတွင်ရှိသော ရွှေကျင်ရေကာတာကြောင့် ရေလွှမ်းသွားသော နေရာများကို ဤပုံမှဖော်ပြပါသည်။ ဒေသခံ လူထုအသိုက်အဝန်းများ၏ သီးနှံစိုက်ပျိုးခင်းများနှင့် လယ်ယာမြေများသည် ရေကြီးမှုကြောင့် ပျက်စီးကုန်ပါသည်။ ရေကြီးမှုကြောင့် ထိခိုက်ခံခဲ့ရသော ဒေသခံရွာစေတီ၏ပုံကို လှေပေါ်မှလှမ်းယူရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရေလွှမ်းသည့်သည့်အတွက် စေတီ၏ ထိပ်ဖျားကလေးသာ ရေမမြုပ်ဘဲ ကျန်ရှိနေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ [ဓာတ်ပုံ - KHRG]

အနောက်မျက်နှာဖုံး- ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီ ရေအားလျှပ်စစ် ရေကာတာ တည်ဆောက်ရန် လျာထားသည့် နေရာအနီးရှိ တနင်္သာရီမြစ် ကမ်းနဘေးတစ်လျှောက်တွင် ကျက်စားသွားလာနေသော ကျွဲများ၏ပုံဖြစ်သည်။ ဤရေ ကာတာ ကိုသာ တည်ဆောက်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဒေသခံအသိုက်အဝန်းများအသုံးပြုသော လယ်ယာ မြေများကို ရေဖုံးလွှမ်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ [ဓာတ်ပုံ - KHRG]